

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 28 JULI 1918.

ILLÜSTRERAD TIDNING

HÖGSKOLAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

Gustaf Fredrikson på film.

Gustaf Fredrikson spelar in sin roll som kammarherre Schinkel i filmen "Mästerkatten i stöflarna" med Gösta Ekman och Mary Johnson på Tjolöholms gods.

PÅ TJOLOHOLMS SLOTTSTERRASS går ett sällskap herrar och damer samtalande af och an. Det är i en mycket tidig morgontimme, och man har svårt att förstå hvarför gästerna på det Bondeska slottet så bittida äro i stor aftontoaleff. Än mer förvånad blir man, då man ser en sluskigt klädd ung man skämtsamt samtala med direktör Gustaf Fredrikson, som befinner sig i sällskapet. Vid närmare betraktande känner man i den unge smutsigt klädde mannen igen Svenska teaterns jeune premier herr Gösta Ekman, och bland den öfriga skaran skimtar snart den lilla vackra film-

primadonnan fru Mary Johnson fram. Vidare känner man igen fru Anna Carlsten och hr Carlo Keil-Möller från Intima teatern, herr Justus Hagman i en gråsprängd hofmästares skepnad samt fru Märta Lindelöf från Svenska Teatern. Och ifrigt pratande med gästerna gå två sportklädda herrar, regissörerna John Brunius och Einar Bruun.

Bakom det lifliga sällskapet på terrassen ligger Tjolöholms slott tyst och sofvande. Det är tydligen ej för sitt nöjes skull skådespelarne samlats i den arla morgonstunden. De äro på Tjolöholm, som af grevinnan

Blanche Bonde älskvärdt ställts till Filmbolaget Skandias förfogande, för att spela in en del af filmen "Mästerkatten i stöflarna".

Nästan den lifligaste af hela sällskapet är direktör Fredrikson som med oförbränneligt humör tagit det ganska maktpåliggande arbetet att vid 86 års ålder för första gången spela film. Han utför i "Mästerkatten i stöflarna" kammarherre von Schinckels roll och gör det naturligtvis con amore.

— Det är mycket roligt att filma, förklarar direktör Fredrikson på vår förfrågan, och jag vill med största nöje fortsätta att spela för filmen. Talscenen har jag nog lämnat

En bortglömd konst och några ord om densamma.

OLIKA TEXTILA ARBETSSÄTT HAFVA under de senaste årtiondena snabbt skiftat i de handarbetande kvinnornas bevägenhet och intresse. Vi hafva sålunda sett hardangersömman vika för hedebosöm, denna efterträdas af den italienska spetsömman och denna i sin tur öfvergifvas för den sirliga och fina tyllträdning, hvilken är, man tvekar att säga modern, men i närvarande stund synnerligen omhuldad af konstsoömmande svenska kvinnor.

Hvart och ett af dessa arbetssätt är rikt smyckande, man når därmed en stark och rik effekt. Dessa arbetssätt äro utan all fråga bland de tacksammare. Det material de fordra, är, eller rättare sagt, har icke varit öofverkomligt dyrbart. I och med dessa broderier har man äfven vunnit ett eftersträfvansvärdt mål: att för sin dräkt kunna förvärfva en utsmyckning mera hållbar, äkta och prisbillig än den motsvarande vara, hvilken är tillfinnandes som köpvara.

Nyheterna äfven inom detta område skapas i släderna och spridas där hastigt till flertalet för att, samtidigt med att de senare enligt all utvecklings lag, affaga, försvinna ut till landsbygden, där de jämförelsevis länge och stadigt förblifva. Allmogens unga flickor öfva således ännu i dag de broderier på filt och fabriksväfdt bomullsgarn, hvilka stadsflickorna öfvergäfvat för minst två årtionden sedan. Kanske man dessutom här och där, så långt in i vårt nya och konstintresserade århundrade som den dag i dag, får se verkningen, den mest förkastliga, den lättjefullaste och mest okonstnärliga af alla textila tekniker, öfvas, t. o. m. höra röster tala för densamma.

Trots att en och annan god teknik, som de i början af denna artikel uppräknade hvitsömnaderna, blifvit omhändertagen, offras i själfva verket af de svenska kvinnorna mycket litet af intelligens, smak, öfning, fålamod och ihärdighet på det "handarbete", åt hvilket ägnas penningar, krafter och en dyrbar tid. Med god vilja, ett visst mått af konstnärlig ledning och osvikligt intresse skulle detta "handarbete" kunna blifva en verkligt betydande konstnärlig utöfning, hvilken i kommande tider skulle blifva ett dyrbart och värderadt arf efter dem, som under

för alltid, förmodar jag. Men filmen ger ett intressant arbete, och vissheten om att man dock lämnar något efter sig, då man går bort är angenäm. Jag skulle dock önska att få spela in någon af mina stora roller i hvilka jag eröfrat publiken. Gärna redan i sommar, om det låte sig göra. Några svårigheter erbjuder egentligen ej filmarbetet. Man får naturligtvis vara mycket uppmärksam och absolut följa regissörens anvisningar, men någon större skillnad i spelfekniken för scenen och filmen tycker jag ej förefinnes.

Det lif vi fört under inspelningen af "Mästerkatten" har visserligen varit ansträngande, men för öfrigt uteslutande angenämt. Vi ha spelat in en stor del af filmen på de Piperska godsens Högsta, Sövdeborg och Lyckås i Skåne, där vi mottagits med stort artad gästfrihet. Mitt filmarbete lämnar alltså uteslutande glada minnen hos mig, och jag hoppas att få fortsätta med det nästa år.

Inspektionen af "Mästerkatten i stöflarna" har nu avslutats och den stora Skandianfilmen kommer att visas under stundande vinter. En del af publikens intresse kommer därvidlag säkerligen att fångas af att se Gustaf Fredrikson som filmskådespelare.

JESSICA.

det ljugonde århundradets första årtionden voro unga, skickliga och textilt intresserade.

Den allra närmaste nutiden, de veckor och månader, som likt mörka skyar draga hän öfver oss, hafva bevitnat våldsamt starka omhvälfningar på hvart och ett oss närliggande område. Allt starkare ställas på oss krafven, och det alls icke minsta af dessa är att, då utländska, hittills salubjudna varor uteblifva, ersätta dessa med inhemska. Ett rätt beaktande af detta kraf har redan framdrifvit och bör i ännu högre grad drifva fram linodlingen liksom ullproduktionen.

Men lägges på oss ansvaret att föra fram dessa inhemska material, är den närmast liggande frågan den om dessa materials förarbetande på rätta sättet till de garner af olika slag, hvilka kräfas för det slutliga stadiet, väfnaden. Det hittills enda fullgoda sättet är spånad för hand. I och med att vi inse detta, måste vi akta vår tid allt för dyrbar för de lyxarbeten, om hvilka i början af denna artikel talades. Som ett verkligt gagnande arbete, hvilket ger full valuta för en dyrbar tid, lämpar sig spånaden af lin, blånor och ull bättre än någon annan kvinnlig handaslöjd för den tid med skärpt ansvar, i hvilken vi befinna oss. Detta arbete förutsätter att helst föregås af linodling och alldeles gifvet att efterföljas af väfningen, hvilken för hemmet har en så högst väsentlig ekonomisk betydelse. Det utesluter icke helt det lyxarbete, som förr fick taga så mycken tid i anspråk, men låter detta som en mindre

väsentlig sysselsättning vika för en annan af djupt ingripande betydelse.

Spånaden är den "glömda konst", hvilkens talan denna lilla artikel afser att föra.

Spånaden är en uråldrig konst, i vår nord öfvad i mera än tre årtusenden. Den var drottningars och förnåma kvinnors sysselsättning lika väl som den ringaste lärnas. Dessa gamla tiders kvinnor ägde dock icke spånaden som sin enda färdighet; deras konstsoömnader voro förunderligt rika och fina, och med detta kan aldrig den moderna textilkonsten mäta sig; men spånaden hölls alltför högt i ära för att någonsin kunna fördrivas af den tidens lyxarbeten. Man beflitade sig icke enbart om spånaden som sådan, utan om en öfverdådlig skicklighet däri, och att framställa ett garn, så silkesmjukt och fint, att det knappast ägde sin like. Så är exempelvis garnets finhet i den förkristna egyptiska "byssos" liksom i 16- och 1700-talens spetsar rent af ofattbar, men visar i sin tur tillbaka på en vara, ett lin af den mest utsökta beskaffenhet.

Den urgamla, ädla och förnåma konsten att spinna och att spinna utsökt väl, har varit så godt som helt förgäten. I det längsta bofast i våra allmogehem, har den, tack vare den allt mera gängse maskinspånaden, varit nära att äfven där helt försvinna. Lätt räknade äro de husmödrar, som föredragit att själfva spinna sitt lin och sin ull, för hvilket arbete som molto kunde sättas det gamla stolta ordet: "själfgjordt är bästgjordt". Lätt räknade äro likaledes de unga flickor, hvilka kunna konsten att spinna. Men, där denna spånad glädjande nog ännu öfvas, är det i de grofva kvaliteterna, hvilka äro nödvändiga för ett landthems förråd af starka slitväfnader. Hvar finns i våra dagar den ypperliga skicklighet, som gångna tiders kvinnor ägde? Sländan, gångna tiders redskap för spånad, är i saga och sång omfluten af ett poetiskt skimmer, liksom äfven själfva spånaden. Allt detta har i vår tid förgätlits, och spinnrocken, det modernare spånadsredskapet, hvilket ersatte sländan, har gömts och glömts.

Men en stark omsvägnings, till förmån för spånaden, har ägt rum, framkallad i hög grad af dyrtiden, af det importerade bomullsgarnets oåtkomlighet, fill sist kanske äfven af den starkt ökade linodlingen. Allmogens kvinnor hafva föregått med exempel, och detta skall alltid blifva deras stora heder och berömmelse. Har man här ej gått öfver till det utsökt fina garnet, beror detta helt enkelt därpå, att man icke har behof af denna vara. Men man har i stället gått tillbaka till en annan, äfven den mera kräfvande art af spånad än garnet i allmänhet, nämligen till spånad af varpgarn. Så höga fordringar ställer detta på sin utöfvar, att det aldrig varit flertalet, men väl ett försvinnande fåtal, som suttit inne med denna färdighet.

Endast i en af våra många svenska provinser, den, där redan under 1700-talet fordringarne sattes mycket högt på det fina garn som behöfdes för "premielärften", i Ångermanland, har man lagt an på och äfven lyckats att höja sig till gångna tiders höga skicklighet.

Den glömda konst, som spånaden är, böra vi, nu lefvande kvinnor, upptaga så varsamt, så vackert, som spånadens höga traditioner kräfvat; därjämte så nitiskt, som den hårda nutiden fordrar det. Har någonsin en tid förpliktat, är det vår. Här ställas krafven på oss mångdubbelt starkare än de någonsin ställts på kvinnor före vår tid.

ELISABETH THORMAN.

Två sånger vid hafvet.

Så föll en stjärna...

SA FÖLL EN STJARNA TRÖTT I HAFVETS famn,
som kanske längtat dit i tusen år.
Och mörkret kom — och sakta till sin hamn
i hvilans djupaste med stjärnan går.
Men från den strand, där sjunkna solar skrida
i evig vandring öfver mörka brus,
en hälsning sända djupen aftontida,
från djupt i djup försjunket himmelljus.

Nu mörknar natt och genom trädens hvalf
en aning lik blott lyser himlens kor...
Ack, plötsligt skyggt min själ i längtan skalf
till dunkla djupen där Ditt hjärta bor.

Strandklockor.

ÖVER LÅGA FLYGSANDSKULLAR grånar dagen.
Under töcknig himmel rullar viken bråda böljeslagen.
Stranden tystnat, allt är öde.
Och i stormkvällns brus vandra tankar till de döde ut från låga dyners hus...
Men med vinden lända från den gamla kyrkan in i land spröda klockans blida rytmer, sända tröstens ljusa visa ut till strand.

OTTO LUNDH.

Idunns Maanedrosen. Af Valdemar Rørdam.

VI TILLÅTA OSS MED OFFENTLIG-görandet af "Maanedrosen" att företaga ett experiment i praktisk skandinavism, som vi hoppas skall möta våra läsares gillande. En öfversättning, hur varsamt den än göres, tager dock bort den finaste doften af originalet och "Maanedrosen", hvars tjuning till stor del ligger i de fina nyanserna, den lätt förflyktigade stämningen, skulle afgjordt ha förlorat på att öfverflyttas till ett annat språk. — Som oförbätterlig skandinav, skrifer dess författare till oss, har jag glatt mig åt att på sista tiden flera gånger se svenska bidrag tryckta på svenska i danska tidskrifter och tidningar — —

Som regel gäller ännu alltjämt att de skandinaviska bröderna öfversätta hvarandras litterära alster, men det är säkert icke för djärft att vi våga bryta mot denna regel.

Valdemar Rørdam är en af Danmarks rikast begåfvade lyriker. Han föddes 1872 och debuterade 1895 med diktsamlingen "Sol og Sky" och har nu en lång rad af böcker både på vers och prosa bakom sig. Af hans mera populära alster må nämnas "Gudrun Dyre, Nutidsfortælling paa Vers", som utgått i flera upplagor, diktsamlingen "Dansk Tunge" och prosaberättelsen "Den gamle Kaptajn".

SEPTEMBER ER FRUGTMAANED. DEN er ogsaa de sildige Rosers Duftmaaned. Gloire de Dijon og Rêve d'or udsender favnelangt svajende Ranker, brunrøde og blodrøde, med gyldne Rosenrækker. Og den gammeldags blegrøde Maanedrose blomstrer ved den hvide Bindingsværks-Væg op ad Verandaen. Lige til Frostten kommer, staar den og blomstrer — rigere end i Juni, og mere hemmelighedsfuldt. I køligt Solskin og perlende Dug. Med Alfe-trapper af Spindelvæv op mellem Grenene. Og den flyvende Sommers endnu langt lettere Spind glitrer i den blaa Luft...

Skovrideren stod, graaskægget og bredskuldret, i opknappet Uniformsfrakke, ved Vinduet i sit Kontor og saa med sammenknebne Øjne ud paa den aabne Gaardsplads. Paa Plænen omkring Dueslaget var hans Kone ved at fodre Fjerkræet. Halvt beundrende, halvt ærgerligt fulgte han hendes udtryksfuldt skiftende Bevægelser. Hvad Fanden gik der af Konen! Ja, han vidste det sgu for Resten da nok. Underligt med de Fruentimmer. Om saa de havde hele Favnen fuld af Virkelighed, noget af drømme om og længes efter og sværme for, det kunde de ikke undvære. I altfald ikke den finere Sort af dem. Som nu Marie. Et eller andet Spindelvæv op i det Blaa maatte hun have af klynge sig til. Naa, dette her var jo forholdsvis uskyldigt. Men sejt. Forbandet sejt. Havde holdt nu i over femogtyve Aar. Seks velskabte og kraftige Børn havde hun født ham. Ham, heldigvis. Men Spindet var usprængt. Bar stadig hende, og paa en Maade sgu ham selv med, med hans 200 Pd. levende Vægt — uden at briste. Ja, ja da! —

Bræstrup siede den ene blaa Røgsky efter den anden ud gennem Skægget, ind paa Ruderne. Men selv gennem det tæftest bölgende Røgforhæng saa han, at hun gik i Søvne derude, stod og drømte midt i den klare Morgensol. Og ikke om ham, sgu!

Fru Bræstrup slog den sidste Haandfuld Korn ud af Forklædet med et Smæld. Duerne flaksede op, Hönseflokken spredte sig forbløffet. Straks efter var de der igen. Haner, Höns og halvoksne Kyllinger pikede, skrabede og klukkede, og traadte deres Madmoder fortroligt over Tærne, ganske som ellers. Duerne var kun leffede i Højde med det lave Stakit. Nu kom de svævende, den ene hvide og blaa Due efter den anden, og slog sig ned mellem Hönsene paa det fortrampede Grønsvær. Det var knap nok de flyttede sig for Anine, den

trears mindste, der med sine to guldkrusede Fletninger dansende paa den solbrændte Nakke kom løbende ovre fra Køk-kendøren. „Mig di Hönsene, Mor, mig di Hönsene!" raabte hun, og traadte midt gennem Pytterne med sine smaa blankpudsede Træsko. Moderen hørte hende ikke; Moderen havde glemt at tage hende med; igen kom hun for sent. Skuffet og forbitret greb Tösen fat i Moderens Forklæde og saa op efter en Undskyldning eller et kærligt Ord. Men hun fik ingen. Rent mekanisk tog Fru Bræstrup Barnet i Haanden. Den lille følle sig bitterlig svigtet og ene i Verden; det trak op med tunge Byger i hendes blaa Øjne. Men Hönsene klukkede, Hanen skrabede saa komisk almægtigt, og Duerne trippede saa pynteligt. Bygen trak over; hun lo. Heller ikke det mærkede Moderen.

Hun stod der, Marie Bræstrup, femogtyrretve Aar gammel, og Moder til seks Børn, den ældste fyldt fjorten — som en ung Pige stod hun og stirrede ud ad Vejen forbi Skovhjørnet, ned ad Landsbyen til, altglemmende, forventningsfuld. Paa Grønjorden gik hendes Gaaseflok og græssede. Foran Skovlöberhuset sad lamme Sören og soled sig i sin Halmstol, og spyttede, naturligvis, og pulsede paa sin sure Træpibe. Sandelig om hun ikke saa Tobaksrøgen smyge sig ud under Tagskægget og gaa lige tilvejs i en Stribe som fra en Skorsten. Saa klar var Luften. Omme bag Skoven brummede Tærskemaskinen hos Kren Tøgersens. Saa-dan en Solskinsmorgen!

Men den, hun saa efter, kom ikke. Kun den flyvende Sommer. En Spindelvævstraad sejlede glitrende hen over Skovridergaardens Straatag, bort i det blaa...

Hun vendte sig for at gaa ind, pludselig ligesom graanet og sammenfalden i Ansigtet. For et Øjeblik siden havde der ikke været en Rynke i hendes friske rödmussede Ansigt. Nu rynkedes Huden, ved Mundvigene, ved Næseroden og i Ojenkrogene; Blikket blev træt og anstrengt.

"Men sikken du har griset dig, Anine!" — Fru Bræstrup trak Barnet ret ublidt med sig over ad Gangdøren til. — "Nu havde du lige faaet dine ny Træsko paa."

Gangdøren blev aabnet indefra, og der stod Skovrideren. Han rystede paa sit graa Hoved og truede smilende ad hende med Pibespidsen.

"Din gamle Halvtosse!" sagde han. "At du aldrig bliver klogere."

"Hvordan er det du taler til mig! Hvad mener du?" svarede Fru Bræstrup fornemt. Men hun følte et Stik af ond Samvittighed. "Saa gammel og grov han er!" havde hun tænkt ved sig selv, idet Manden viste sig. Kun en Tyvendedel af et Sekund, kun Skyggen af en Tanke. Men dog.

Skovrideren smilte ogsaa. Han kendte det Tonefald fra Baronessen paa Holmstrup. Marie havde en Orm i Retning af Fornemhed. Det Barn! Saa lille hun var blevet i Ansigtet, skuffet — og angerfuld.

"Ja, hvad mener du med at staa der og sværme ud i Luften efter andre Mandfolk — som har andet at gøre!"

Han spærrede Vejen for hende.

"Andre Mandfolk!"

Nu var hun virkelig krænket.

"Ja, tror du ikke, jeg ved, hvem du kiggede efter? Husk dog paa, at Student Storm kom først iforgaars. Han maa sgu da have Tid at sige ordentligt Goddag til Præstens først. Han kan jo ikke vide, at du har spillet Kærest med ham, før han kom til Verden, vel?"

"Bræstrup," sagde hun alvorligt. "Du veed, jeg kan ikke lide den raa Tone."

"Om Forladelse, lille Moer! — Men ialtfald, det er jo ikke os, der skal have ham til Huslærer."

"Nej, desværre!" sukkede Fruen.

"Ja, det ku' du li! Men det er en kgl. Skovriders Hartkorn sgu ikke til."

Skovrideren greb sin Kone om Livet og holdt fast, skönt hun striftede.

"Du skal ikke være bange," sagde han. "Du kan godt bli fri for at kysse mig — lige i Øjeblikket. Men du kan være rolig for —" Han drejede hende forsigtigt ind i Gangen — "du kan være rolig for," sagde han og klemte hende, "at jeg skal ikke have saadan en Springfyr til at kissemisses med min Pige i mit eget Hus!"

Hvor han var stærk, og rolig, Hans. Hun kunde ikke lade være med at le lidt til ham.

"Aa, du veed jo godt —"

Hun saa op paa sin Mand, nu med Taarer i Øjnene.

"Ja, jeg veed godt. Heldigvis!"

Han lagde Piben fra sig i Gangvinduet og strakte Armerne ud:

"Naa, faar jeg saa det Kys!"

Fru Bræstrup kastede sig i sin Mands Favne, med et blandet lille Udbrud af Graad

IDUNS KOKBOK är den bästa kokbok för det svenska hemmet.

At 7:de upplagan nu utkommen.
ELISABETH ÖSTMAN. Pris kr. 6: — inb.

Konstflisen Förening för hemslöjd och Konsthandverk.

Försäljningslokaler: Gamla Högskolan - - - Göteborg.

og Latter, meget undselig. Han kyssede hende paa begge Kinder, faderligt. Hun löftede sin Mund imod hans; han kyssede hende igen, kun paa Kinderne.

"Ja ja", sagde han og slap hende. "Bare du ikke löber fra mig en skönne Dag! Det er jo saa rimeligt, at du gerne vil se Fyren. Og han kommer sgu nok. Om ikke for andet, saa for at spørge, om Skovrideren —" Han vrængede: "Om Skovrideren har noget imod at give mig Lov til at skyde en Due eller to! Men jeg skal faneme give ham Due. Vi har Krybskytter nok til at skamskyde Vildtet og lave os Ufred i Skoven. Naa —" Han tog Piben og tændte den; "Jeg skal ud i Planteskolen og se om Lars Peter er faldet i Sövn. Kommer Studenten, mens jeg er ude, stoler jeg paa, at du tager pænt imod ham. Men pas paa, at du ikke tager fejl ad ham og mig, naar du siger Goddag!"

Han snappede Hat og Stok og var ude af Dören, för hans Kone havde faat samlet sig til at give ham den Lussing, han skulde haft. Hun stod og saa efter ham, halvt i Tanker allerede, da han vendte sig og raabte:

"Og pas paa, at han ikke tager fejl ad sin Moder og Anna Margrethe, naar han siger Farvell! Studenter er tit saa nærsynede."

Saa forsvandt han ud gennem Laagen. Fru Bræstrup foldede sine Hænder, hjælpelöst. Hvor det lignede Bræstrup! Allid grov i Munden — men hjærtensgod, det var han da, Gudskelov! —

"Anine!"

Anine var der ikke.

Fru Bræstrup gik ude i Haven og plukkede Blomster ind til Middagsbordet, der nok kunde trænge til noget frisk i Vaserne. Ellers plejede hun ikke at klæde sig om för efter Bordet; de spiste jo saa tidligt. Men idag var hun omklædt allerede, i den lysegraa med hvide Blonder. I saaden et smukt Vejr, syntes hun. Og hvis der kom nogen. Desuden, blot for at passe til Blomsterne. Saa frisk de stod, allesammen. Og hun elskede at plukke dem. Blegblaa Vinterasters, Brudeslör, og de röde Penstemon. Ved Maanedroserne foran Verandaen faldt hun i Tanker. Efteraarsblomstringen var usædvanlig smuk iaar. Og som de doftede, da Solen var naaet om til dem, disse beskedne smaa Roser...

Der sad en, akkurat Mage til den inde i Chatolskuffen — som den havde været for 28 Aar siden. En halvtudfoldet Knop, langsilket og let. Yderbladene af en mørkere rød Farve, ligesom vejrbitet eller solbrændt hærkede — men skærmet af dem stod Rosens Indre, Duffalkken, dobbelt skært rödmende, jomfrueligt...

Fru Bræstrup foer sammen. Stella göede rasende inde i det avlaaste Kontor. Der löd Trin gennem den aabne Havestue. Og der paa Verandaen stod en høj ung Mand, buk-kende, med den hvide Studenterhue i Haanden.

"Student —" Hun kunde næsten ikke tale. "Student Storm, kan jeg tænke?"

Det var ganske rigtigt Student Storm — som gerne vilde have Lov til at hilse paa...

"Hvor De dog ligner Deres Fader!" kom det uvilkaarligt, i stærkt Udbrud.

De gik sammen ned gennem Midtergangen. Den unge Student opmærksomt underholdende, höfligt iagttagende; den ældre Frue skiftevis fraværende och febrilsk elskværdig.

"Naa, nej, det kan De naturligvis ikke selv se. Men jeg har jo kendt Deres Fader som ung."

"Ja, Far bad mig hilse, naar jeg —"

Sagde Deres Fader, at De skulde besøge os?"

Hun spurgte saa sært indtrængende:

Studenten bukkede:

"Far syntes, det var rimeligt, at jeg —"

"Ja, De er velkommen. Vi ser jo ikke saa mange. Og en Student paa Landet, veed De. Min Mand har ogsaa glædet sig til — Hele Huset for Resten — Han kommer snart hjem, tænker jeg — Men hvor mon dog Börnene er henne? Ja, de store er naturligvis i Skole. Vi har Lærerinde." — Hun sprang fra det ene til andet. "De bliver da til Middag? Saa kan De se hele Familien."

Jo, Tak, han vilde gerne blive. Han skulde ikke begynde för imorgen, og saa...

Ved Lindehöjen stansede Fru Bræstrup igen og betragtede sin Gæst saa nöje, at han næsten blev generet ved det.

"Jo," sagde hun, "De er blot höjere, tror jeg. Eller ogsaa —" Hun smilte trist — "eller ogsaa er det mig, som er blevet mindre; sunket lidt sammen, maaske. Men ellers, De har nöjagtigt samme Hovedform; Öjnene, Hagen, Munden — det er aldeles Deres Fader. — Naa, han har Fuldskæg nu. Graaft! Og graaft Haar? Saa tidligt! — Ok ja, det er sandt, det er jo mange Aar siden jeg har set ham. — Jeg er jo selv en gammel Kone," fortsatte hun ved sig selv, sukkende.

Man skulde ikke tro, at hun var storf over de Trediv, forsikrede Studenten galant.

"Virkelig ikke?" Hun rödmuede. "Ser de ikke Kappen? Og de graa Stænk ved Tindingen?"

Han saa baade Kappen og de graa Stænk, og fine Rynker, og Mafronefiguren. Han saa fillige at Skovriderfruen var en nydelig ældre Dame, frisk i Farverne, og hendes Öjne ungdommeligt udtrykfulde. Men han vidste ikke, hvad det var... Hvergang hendes Kjole strejfede ham, fölte han det mærkværdigt generende. Og naar han mödte hendes Blik, maalte han se til Siden; det ligesom spurgte om noget, han ikke kunde svare paa, og sagde noget, han ikke bröd sig om at höre... Hvad kunde denne fremmede Dame have saadan at sige og spørge om? Havde det endda været en ung Pige, paa Alder med ham selv —

Hans Holdning blev stivere, han var paa sin Post, svarede kortere og mere formelt.

Hun mærkede det, og blev tavs, ulykkelig. "Student Storm!" udbröd hun og stansede pludselig. "Jeg kan mærke, De synes vist, jeg opfører mig underligt."

Nuvar det Studentens Tur at blive ulykkelig.

"Paa ingen Maade! Jeg —" Han körte fast, og vidste ikke, hvad han skulde göre af sine Öjne.

Den unge Mands Forlegenhed hjalp Fru Bræstrup. Se, hvor finfölen. Og var det ikke hans Sön? Ham kunde hun trygt tale til, tale rent ud. Hun rettede sig i sin Værdighed som voksen Kvinde — og Dame — og Moder. Hun kunde jo være hans Moder. Kunde have været...

After et Suk; smerteligt. Men nej! Det kunde blive saa godt. Skulde blive godt. Hun fölte sig baaret, som et Dun bæres af et blidt Aandepust, let frem gennem al Forvirring og Misforstaaelse. Saa let som et Dun — og dog uendelig. Eller — Der aandede Ild igennem hende — Ild, som ikke brændte, kun lyste og varmede vidunderligt...

Studenten saa, hvor hun rejste og löftede sig, den forkælede lille Kone. Som en Fugl puster sig op med alle sine blöde Fjer og Dun, rigtig gör sig tyk og skrækkindjagende. Men det er mod Kulden. Og Næbbet og Öjnene forandres ikke; de ser kun endnu

mindre ud, latterligt smaa. Men hvem turde vel le ad noget saa rörende? De frygtsomme, troskyldig-klare Fugleöjne...

"Kom nu, Student Storm! Vi sætter os her hen paa Bænken. Saa skal jeg fortælle Dem en Historie."

Damen havde begyndt denne Indledning; en ung Pige sluffede med skælvende Stemme. Det var alligevel ikke saa let. Hun maatte samle sig. Sad paa Bænken under Æbletræet, rank, uden at læne sig, og stirrede bort gennem Skoven over imod det rustent-grönne Skovbryn.

Endnu ved Middagstid laa Haven dugperlende i det svale Sollys med alle Farver besynderligt klare og friske, de grönne Blade saa grönne som om de aldrig skulde gulne, Græsset svulmende saffligt og drivende vaadt, og Roserne deroppe ved Verandaen imod den hvide Væg — de rödeste Roser... Men alt saa hun som gennem en omvendt Kikkert, uendelig langt borte. Intet i Verden var saa umuligt som at gaa hen og plukke den Rose...

"Jeg sagde, jeg vilde fortælle Dem en Historie," begyndte hun. "De er saamænd ikke noget mærkeligt ved den. Det er vist saa almindeligt, men —"

Fru Bræstrup sidrede. Hun havde aldrig talt om det til nogen. Ikke saadan. Ikke engang til sin Mand. Hvad han vidste, havde han gættet sig til. Men nu vilde hun:

"Der var engang en ung Pige. Sytten Aar. Hvordan hun saa ud, spørger De maaske?" — Hun smilede. "Det veed jeg saamænd knap nok. Folk sagde, at hun gik let og dansede let. Men jeg veed, hvordan hun var. Hun var meget ung og meget uskyldig. Eller maaske dum. Lad mig sige uvidende. Hun troede —"

Fru Bræstrup smilte ætter svagt, og rödmuede stærkt.

"Hun troede, at — — Der var en adelig Godsejer, en Libertiner, som syntes godt om hende, men ikke vilde hende noget godt. Hun var altid bange for ham. Engang kom han paa Visit i hendes Hjem, hun blev nödt til at gaa alene ind i Stuen og hilse paa ham. Han stod og saa paa hende, da hun nærmede sig, maalte hende som om — Hun gav ham velopdragent Haanden med et Kniks, som hendes Moder havde lært hende; men saa brast hun i Graad og löb sin Vej og gemte sig, og gik og var fortvivlet længe efter — for hun troede, at hun kunde faa et Barn af at give en Mand Haanden, naar han saa saadan paa hende."

Nu var der Studenten, der rödmuede.

"Ja, saa dum var hun. Eller uvidende. Jeg siger nu uskyldig. Jeg synes ikke, man skal forklare Börn alting. Og heller ikke sig selv. Der er ingenting som bliver könnere af det. — Men denne unge Pige havde et Sværmeri. Det var for en ung Mand, hun aldrig havde set. Hun havde bare hört Tale om ham. At han var saa fintdannet og hensynsfuld og ridderlig, men alligevel kæk og munter og morsom. Helt anderledes end alle de andre unge Mænd paa Egnen. Han var Forstkandidat paa et Gods et Par Mil fra, hvor den unge Piges Fader var Præst. Godsforvalterens Dötre kendte ham; han kom dér i Huset. Og de var hendes Veninder; men ham havde hun aldrig mödt. Kun hört Tale om ham. De talte altid om ham. Og de drillede hende, fordi — Naa ja, som unge Piger skal drille hinanden.

Men det keder Dem vist?"

Hun saa paa ham, værdigt undskyldende — men fillige bönfaldende. Han skyndte sig at forsikre. Og for Resten, nej, det kedede ham sandelig ikke. Det var blot saa underligt, alt det hun dér sad og sagde — den

fremmede Skovriderfrue, i denne dugperlende Foraarshave — som var en Efteraarshave.

"Ja, De skal have Tak, fordi De saa — ridderligt! — hörer taalmodig paa mig gamle Kone. Jeg veed jo nok... Men jeg skal ikke trætte Dem. Der er jo heller ikke saa meget at fortælle. Saa var det netop det Efteraar, da den unge Pige var fyldt sytten Aar om Somren, der skulde være en stor Høstfest i Skoven ved — dér hvor han var. Hele Egnen kom, fra Herregaardene, og Bønder, og Embedsmænd med deres Familier — og de skulde da ogsaa med fra Præstegaarden, de kørte derover i en stor Charabanc, hele Familien. Den unge Pige var i sin hvide Tarlatans Kjole, med lyseblaa Moiréebånd og hvide Strømper, hvide Sko. Hun syntes selv, da hun tog sin Hat paa foran Gangspejlet, at hun var fin og saa rigtig sød ud — og hun glædede sig grænseløst. Hun vidste, at han kom.

De havde et Par Mil at køre, det var saadan et Vejr ligesom idag, det dejligste klare Septemervejr; hele Tiden sad hun stille og lykkelig. Og forventningsfuld. Hun sad og saa efter de flyvende Spindelvæv, flyvende Sommer. Hvergang der kom saadan et Eventyrspind svævende i den blaa Luft, tog hun Varsel af det, om han nu var saadan, som hun havde tænkt sig, om han vilde tale til hende, maaske danse med hende — og alt saadan noget.

Saa, før hun vidste et Ord af det, var de der, paa Festpladsen, inde i Skoven, ikke ret langt fra Skovridergaarden. Og dér stod alle Godsforvalterens, med Døtrene, og Sønnen, som var Student, og en høj ung Mand i Jagtdragt. Hun vidste straks, det var ham, og idet deres Øjne mødtes, forstod hun, at han ogsaa vidste, hvem hun var. Det var hende, han ventede paa, troede hun, eller bildte hun sig ind. Men det var det vist ogsaa. Han blev straks præsenteret, og Godsforvalterens Herrer hjalp Damerne af Vognen, men lige idet hun vilde hoppe ned, traadte han til og hjalp hende, tog hende med begge Hænder om Livet og løftede hende et langt Stykke hen.

Nej, hvor De dog er let! sagde han. Og saa saa han venligt paa hende, med sine straalende mørke Øjne, at hun blev rød helt ned paa Halsen. Men det var af Glæde; hun syntes, de havde kendt hinanden altid."

Fru Bræstrup tav lidt. Saa fortsatte hun, som om hun talte til sig selv:

"Senere, da Musiken spillede op — der var lagt et Bræddegulv, og de dansede under de gamle Egetræer, Musiken sad paa et Stilledags oppe i et af Træerne, det var helt eventyrligt; og der var Guirlander af Aks og Georginer og Ornebregner mellem Stammerne — saa dansede han med hende næsten hele Tiden, saa meget som de turde for at ikke de andre skulde mærke det og drille dem. De dansede saa forunderligt godt sammen, de mærkede slet ikke Trængslen, han førte saa let og sikkert; det var ligesom de var helt alene — og fløj sammen under Egetræerne, højt oppe.

Og de talte ogsaa sammen, imellem Dansene. Han talte med hende om alting, hvad han tænkte paa og havde læst og brød sig om. Og hun syntes, hun kunde sige alting til ham; han gjorde slet ikke Nar, men forstod hende, alt hvad hun folte, og hendes Drømme — skönt hun slet ikke var veltalende. Tit uden at hun havde sagt et Ord, eller maaske sagt noget andet end det hun egentlig mente, forstod han hende.

Saa hen på Aftenen, da Lykterne var tændt, og der var ogsaa Fakler og kinesiske Lamper, blev han borte. Og den unge Pige

brød sig ikke om at danse mer, men gik et Stykke bort, hen ad hvor Kørelojerne stod, for at være lidt alene. Der fandt han hende. Han kom lige hen til hende, som det var en Aftale, at ved det Træ skulde hun vente paa ham. Men det var det ikke. Alligevel fandt han hende straks, og det skönt det var næsten mørkt; men man kunde nok se lidt alligevel, ved Skæret fra Festpladsen; og det var ogsaa stjerneklart. Han havde været hjemme ved Skovridergaarden og kom med en friskplukket lys Rose, som han rakte hende. Men hendes Hænder rystede, da hun tog den; og saa spurgte han, om han maatte gøre den fast; og hun nikkede, og han fæstede Rosen ved hendes Bryst. Og hun mærkede, at han var ligesaa bevæget som hun. Og saa kaldte han den unge Pige ved Fornavn og tog hende om Kinden og gav hende et Kys. Men i det samme blev der kaldt paa hende, de andre gik og ledte, nu skulde de afsted..."

Fru Bræstrup havde længe kun kunnet tale afbrudt og ganske sagte. Nu skjulte hun sit Ansigt i Hænderne og græd. Studenten havde mest Lyst til at stikke af i Stilheden. Han var baade flov, og krænkert, og sært grebet. Han havde jo længe gættet, hvem den unge Forstmand var; og det var ikke rart at høre en fremmed Dame tale saadan om Ens Fader. Ikke fordi der var noget ondt i det; men der skulde slet ikke tales om den Slags. Paa den anden Side, han forstod Fru Bræstrup saa godt, og det var saa smukt. Han kunde tydelig se hende for sig, den unge Pige, nedringet og kortkjølet, i Hvidt og Blaåt, med blaa Øjne, og rødmende som en Æbleblomst... Og nu sad hun dér, en falmet lille Matrone, og græd hjerteskaarrende hjælpeløst, næsten som et Barn. Han rejste sig op og bøjede sig ærbødigt over hende; tog hendes Hand og kyssede den.

Hun saa op, trøstet, halvsmilende med vaade Øjne:

"Ja, De har jo forstaaet det. De to Unge var mig — og Henrik Storm. Deres Fader. Det var maaske ikke rigtigt af mig at tale om det, men da jeg nu vidste, at De skulde komme, og da jeg saa Dem, saa... Nu er det jo længe siden — og vi er begge to lykkeligt gifte, og har hver sin prægtige Börneflokk. Men jeg har aldrig kunnet glemme det..."

Med en angerfuld Fornemmelse af Uret mod sin egen værdigt-rolige og roligt-milde Moder vovede Studenten et uklart Spørgsmaal: Hvorfor?

"Ja, hvorfor?" sukkede Fru Bræstrup og forrede sine Øjne i et fint lille Lømmeførklæde. "Jeg veed det ikke. Kort efter blev jeg sendt over til Fyn for at hjælpe til i Huset hos en Tante, der var blevet pludselig syg. Dér blev jeg i to Maaneder. Han skrev ikke; saa kunde jeg heller ikke skrive. Og da jeg kom hjem, var han rejst til Jylland; han havde faaet Tilbud om en mere selvstændig Stilling. Han har maaske troet, at jeg var rejst bort for at undgaa ham. Eller hvordan. Jeg veed det ikke. Fem Aar efter hørte jeg, at han var blevet forlovet. Saa gik der igen et Par Aar; jeg saa i Aviserne, at Skovrider Storm paa Ravnsvold havde holdt Bryllup. Og saa var det, jeg lærte Bræstrup at kende.. Jeg kunde aldrig have faaet nogen bedre Mand, tillføjede hun med Eftertryk og saa sin unge Gæst fast ind i Øjnene; "det maa De endelig ikke misforstaa. Jeg elsker ham af hele mit Hjerte, og han er saa god imod mig, og vi har de yndigste Börn. Nu skal De selv se. Og hvis De, Student Storm, synes som jeg, saa — men nej!" Hun afbrød. "Jeg har en hemmelig Plan; men den er det for tidligt at tale om. Hun rejste sig. "Jeg vilde

blot gerne, at De skulde vide, De er velkommen her — hjerteligt velkommen. Og De forstaaer nok nu, hvor underligt det var for mig at se Dem, netop saadan en Septem-berdag."

Med et halvt vemodigt, halvt skælmsk Smil om Munden gik hun op til Verandaen, plukkede den skønneste af Roserne, Magen til den i Chatollet, og kom tilbage til Studenten, der stod svimmel og saa bort igennem Haven.

"Maa jeg nu give Dem den?" sagde hun sagte och fæstede Rosen i hans Jakke. Hendes Hænder dirrede. Fine slanke Hænder, med lidt slidte Negle og lidt graaet Hud.

Studenten saa ned i Rosen. Saa spinkel — og saa tapper — denne Maanedrose. Blomstrende frisk, lige til Frosten kommer. Paa Yderbladene vejrbidt mørkerød, men af den skæreste Rødme inde i Kalken.

Og som den duftede, denne beskedne Rose! Stærkt — og fint. Næsten som af noget udødeligt...

Fädernas arf

Ett släktproblem
af RAGNAR BÄGE.

— skönjer ändå deras långa rad
allt upp i den urgrå tid — —
E. A. Karlfeldt: Fäderna.

I DET LANDET ANDALUSIEN...

Solen lyste öfver de gråa olivträden, öfver cypresser och pinier, öfver de vaggande palmkronorna och dalens smaragdgröna mattor, den brann öfver mimosor och heliotrop, guldgula som solglansen och blåa som himmelens djup, den glödde öfver blodröda kamelior, öfver ringblommor och pelargonior, som slingrade sig ut ur ruinernas murhvalf och remnor, den glittrade öfver Guadalquivirs ljumma vatten och lekte öfver hvitgula moriska fasader, den kysste de vilda rosenhäckarna, som vuxit i djup sedan morernas dagar, och den stannade i zenith öfver glycinerna, vårblommen själf, som stödde sig mot de små låga stenkojorna, där herdefolket bodde.

Då vaknade underblomman, sträckte på sig och slingrade sina skärviolettera klasar upp mot fönstren och hviskade:

— Gloria!
— Gloria in excelsis Deo!
— Våren är kommen...

Människorna förnummo det.

Barnen sprungit lekande på slätten nedanför husen, halfnakna, solbrända, och nere vid flodstranden lågo kvinnorna, glada och vackra, i långa rader, tvättade brokiga kläder, skrattade och förde skvaller. Uppifrån byn hördes städet sjunga under hårda hammarslag: det var Diego, smeden, som smidde halsjärn, nosringar och kedjor åt herdefolkets hjordar. Dem vallade männen, starka och maktiga, många bågskott därifrån på de gröna slätterna utmed Guadalquivirs stränder.

När patern ringde ut vespren från bykåpellen klocka, brukade de vända tillbaka till byn i spetsen för sin sköna boskap och sina frogna vallhundar, flöjtande och flicklysnar. Då samlade de sig i grupper omkring brunarna, medan de yngre glammade och gammalngarna förtalte minnen och sägner från fädernetid. Morerna voro icke glömda, höfdingefolket som stormat öfver Gibraltar, sedan de vandrat öfver Libyens sandkullar och varit nära att försmäktas i brännheta öknar. Från mun till öra, från far till son hade sägnerna gått släktled utefter. Aldrig glömdes man, att anorna stego upp till höfdingefolket, som svämmat öfver det landet Andalusien,

stridit och blödt, älskat och njutit segerlönen i tysta rosengårdar bakom skönhälfda portaler. Springbrunnarnas berusande sagor var det, som lefde upp i ättlingarna, i det undangömda herdefolket vid Guadalquivirs strand.

Fjärran från dåtida händelser lefde nu folket här, en fåtalig skara, en stam för sig, och aldrig glömde de i sin katolska resignation, att förfäderna varit Allahs folk. Hvad brydde dem upptäckter af främmande världsdelar, Columbus hade de ej hört talas om fastän han lefde midt i deras tid, hvad bekymrade dem krig och religionsföljelser, fastän de rasade rundt omkring i världen, hvad visste de om konstnärer och lärdom, fastän renässansens och reformationens vågor just i dessa dagar slogo öfver mänskligheten.

Obekymrade af allt detta lefde de af sina hjordar — lyckliga i sin stillhet. Diego, smeden, var deras äldste och höfding, och efter honom skulle de hylla hans son, Fransesco, den unge, starke koherden, som brukade fämja de vildaste tjurarna och flöjta de finaste melodierna.

Solen hade lyst deras vagga, lifvet log i deras blickar, de hade vuxit upp till stolta män och mörkögda sköna kvinnor, och högt öfver deras hufvuden sväfvade frihetens vilda fågel.

Boskapen och de gröna ängarna voro deras inkomstkällor. De sinade aldrig ut: tjurarna voro granna och korna frodiga, de fingo tjurkalfvar och ljufverstinna kvigor. Hvarje år skickades de kraftigaste tjurarna till La Placa de Toros i Sevilla, där de förlustade svartlockiga sefioritor, då espadan, blek och stolt, svängde sin muleta framför bestarnas mular och sedan — en efter en — ändade tragedien med en dödande värjstöt bakom hornen i den glänsande svarta sammetspälsen.

Så hade det gått i årtal. Ingen anade nya fider. Det var bara den unge Fransesco, som gick och drömde om sånt. Och Diego, hans far, blef alltid rasande och tog till sin största smedslägga, om någon i stammen dristade sig att nämna något härom. Allt var lugnt som det varit i långa tider. Men det jäste af ung saf i djupet af den gamla stammen: det var ungdomarna, som lyssnat för mycket till Fransescos eldiga ord.

Det var något oerhördt underbart med den unge Fransesco — ty han längtade bort och ville ut i världen. Aldrig förr hade stammens folk hört något släkt.

Men ännu dvaldes han i det landet Andalusien: solen lyst i zenith, och glycinerna blommade...

Äfven utanför Fransescos fönster hviskade de ljusvioletta klasarna sin hymn:

- Gloria!
- Gloria in excelsis Deo!
- Våren är

kommen...

Sent på kvällen satt Fransesco vid fönstret. Dagens id var död, kvällspratet slut, men han var inte trött. Nattmörkret duggade ned starkt, vinden kom farande, kylig och frän, och satte i gång palmernas blad till ett susande drapa. Tyst var det annars. Man sof öfverallt.

Han kände sig som i ett fängelse. Diego snusade och snarkade i bottenvåningen. Det var fångvaktaren. Husfolket hvilade i gårdsrummen, hundarna utanför, det var omöjligt att komma ut.

Ut! Detta ord, hvilka synvidder det öppnade, hvad det sjöng och lekte i hågen, så fort han tänkte på dess innebörd.

Ut! Det var världen, lifvet. Långt bortom deras stam, bortom alla gränsmarker!

Ut! Lyckliga alla de, som fingo komma bort. Fingo?! Han fick inte. Han var bunden. Hade alltid varit bunden. — Diego, fadern och höfdingen, var en barsk vaktare. Fransesco var höfdingens son, basta! — Men han skulle resa sig. Han skulle!

Han dref knytnäfven i fönsterkarmen, så att murbruk lossnade.

Han skulle stå upp, tala till ungdomarna, elda dem och samla sig en skara. Och så skulle de begifva sig ut, bryta ned alla gamla hinder och storma ut. Det var lyckan det!

Lycka! Helgonen visste hvad lycka vore, icke han. Nej, han var icke lycklig. Han hade oroskänslan i blodet, hade fått den i moderlifvet, och, fick han inte komma ut, så ville han dö.

Hvarför lefde man? — För att valla boskap, lata sig, äta, dricka, prata strunt vid brunnarna, höra Diegos visdom och le med flickorna, som ville blifva mödrar för Diegos sonsöner, de nya höfdingar som skulle uppstå i framtiden — i oändligt tal — liksom hans förfäder, de gamle höfdingarna som hade levat och dött — i oändligt tal. — Därför lefde man...

Tomhet utan like! Det var som ett halsjárn, det kväfde en. Man blef boskap själf.

Vid alla helgon! Han skulle bryta sig väg. Fly nedåt slätterna, ro nedåt Guadalquivir till hafvet, som han visste skulle finnas långt borta, hafvet det evigt okända, evigt lockande.

Aldrig mer skulle han föda upp tjurar för espadans räkning. Han ville vara espadan själf, gå in på arenan, värjan i handen och möta tjuren. Spetsa eller spetsas! Det var lif.

Heliga Guds moder! Hvilka tankar! Huru lätt att svika fäderneplikterna, stammens grundval, huru svårt att lyda dem!

Fäderneplikterna?! Det var Diego — och fängelset.

Fransesco var sjuk af längtan, där han satt i sitt fönster. Och all blomdoften välde in i rummet och gjorde honom yr.

Det var svårt att vara höfdingens son, svårast af allt.

En gren bräcktes nedanför. Han störtade upp, andlös. Ingenting hördes. — Men så träffade en svag hviskning hans öra.

— Sofver den unge falken, sofver han? — Nej, andades Fransesco tillbaka, darande af ifver.

Rösten kom närmare. Någon hasade sig uppför en stång, som ställts uppemot husväggen nedanför fönstret.

— Ett godt varsell! sade stämman. Helgonen skydde våra vägar! Den unge falken är vaken, och de andra följa...

Nu kände Fransesco igen stämman. Det var en af ungdomarna i byn, en som stod honom nära, därför att de båda ville bort. Äfventyret nalkades. Fransesco kände, huru hvarenda fiber i hans inre skälfdes af lif och lust att lefva. En hand sträcktes upp ur dunklet, Fransesco fattade den, och strax därpå stod vännen i rummet. Han sade:

— Vi vänta dig, unge falk! Alla äro redo. Du och de dina saknas i vår krets.

Fransesco stod oförstående. Den andre fortsatte:

— Den ena dagen går efter den andra, solhvarf efter solhvarf, och aldrig gå våra hjordar tillsammans, så att vi, du och jag, i ensamhet kunna få rådslå. — Nu är jag redo och de mina med mig. För att säga dig detta, är det jag nu dristar mig hit. Följ oss! Hvar har du din skara?

Då insåg Fransesco, att han var klafbunden. Hvad vännen förmått: att samla sig en skara ungdom från sina betesplatser, hade icke han, Diegos son kunna. Honom mistroddes de, därför att han var höfdingens son, den andre hyllade de sig till, därför att han var en af dem. Fransesco mörknade och svarade:

— Jag är redo, broder, men ensam!

— Ensam?

— Ja, ensam. Ingen vill lita på mig. Fader min vredgas för min åtrå ut, de yngre våga icke följa höfdingens ättling af fruktan för straff. Jag går emellan två eldar, och, om jag inte kommer bort från dem, blir jag bränd till döds.

Han fattade den andres händer, och stämman skalf af hans ungdomliga längtan.

— Låt mig följa dig! Ensam! Som jag står här!

Och då han såg, att vännen tvekade, stötte han fram oemotståndligt som en vårfors bland Giraldas berg:

— Låt mig följa dig! Icke som Diegos son, icke som höfding utan som den ringaste af eder, gif mig vapen i hand och ställ mig längst ned i eder skara, och jag skall blifva dig trogen. Men låt mig i helgonens heliga namn få följa dig ut...

— Slika ord kunna kosta dig höfdingeplatsen i vår skara, varnade den andre lugnt. Du synes mig vingklippt, sedan de nio solhvarf, då vi sist möttes.

Fransesco hade satt sig ned. Han skakade i hela kroppen af het lidelse, men så reste han sig och tog den andre i armen.

— Om du som jag dagligen skulle slitas emellan plikt och längtan, sade han, skulle du varit död. Vet du, du, den frie bland de fria, hvad det vill säga, att vara höfdingens son, den som allas ögon se till, den som allas öron lyssna till, den som alla vilja uppfostra, leda, varna och förmana. Icke så, utan så! Icke så, utan så! Slikt skall en höfding veta. — Diego vakar öfver mig — om dagen med sina förtrogna, de gamla hvitskaggiga herdarna, drakarna som smyga omkring i hvarvt snår och sedan fissa och tassla här hemma i byn, om natten med husfolket och hundarna. Jag är alltid i fängelse. — Men jag skall ut, skall! Redan i denna natt! — Du kan inte neka mig att följa dig. Gör du det, följer jag er ändå. Ända till Kap Finisterra! — Och längre ändå!

— Lugna dig, svarade vännen. Ingen har nekat dig. Alla vilja vi ha dig med. Men sådan var icke vår plan...

— Helgonen vaka öfver utgången, afbröt Fransesco. Planer svikta alltid, då man vill pröfva dem. Vi gå själfva.

— Är du således alldeles ensam från edra marker?

— Alldeles ensam!

— Väl, du får också gå ensam, om du vill med...

Då log Fransesco. Han visste, hvad vännen syftade på, och han kände det som en befrielse, när han fick uttala det, som legat och groft i hans sinne så länge.

— Broder, sade han, och nu var hans röst lugn igen, du fikar efter det jag kastar. Höfdingeposten skall jag aldrig begära af dig. Behåll den! Tro mig, den är den tyngsta af alla plikter. Målet för mig är att få lefva, lefva af alla krafter, alla sinnen, stort och varmt. Hvad bryr mig några människors bifall eller klander! Jag går icke under ok, och därför, därför, ser du, är det som jag vill ut. Frihet vill jag vinna!

— Du skall lyda våra lagar! Därförutan kommer du ej med oss på skeppsäck...

— Var lugn, log Fransesco, jag skall talga

hvertenda block under nedfärden på Guadalquivir, bara du befaller.

— Slikt skulle aldrig falla mig in. Jag varsnar nog, att det är dig, som de våra skola beundra och följa, men lika säkert vet jag, att det blir jag som får leda och bevara.

— Och när sker då uppbrottet?

— Äro vi ensamma här? sporde vännen och såg inåt rummet, där månlysets reflexer darrade i mörkret.

— Ingen kan höra oss.

— Så må du veta, att ungdomarna samlas tre solhvarf härefter, sent på kvällen, då en korp kraxar från skogen där borta. Till fots går färden en natt, och i morgondagern stiga vi ombord på en liten båt, som seglar oss utför Guadalquivir mot hafvet. Och då trampa vi större däck. Då gå vi som nya uppfäcktsfarare i seglats mot okända världar och kuster. Förvisso skola seglen vändas mot rika länder. Stor är vår längtan, stort skall vårt mål vara. — Allt är klart för uppbrottet!

— De skola förfölja oss.

— Då äga vi en natts försprång.

— De skola sända budbärare ned till hamnstäderna, så att skeppen ej skola taga emot oss.

— Jag har sändt sådana i förväg. Båten ligger en dagsresa härifrån vid flodstranden, och när vi kommit ombord där, så är all fara öfver. Vi behöfva ej röra det spanska landet med fot, ty från båten gå vi direkt ombord på skeppen.

— Vi ha intet att betala med.

— Tre af våra vackraste tjuvar drefvo vi vill, pengarna kommo mig i handen härom dagen. De äro nu fallna för espadan i Sevilla, ty dit sålde jag dem. Guld har jag nog åt skepparen.

— Och allt detta har du ställt om?

— Jag har haft målet för ögonen.

— Du är fri, du!

— Du också! Res dig, unge falk! Blif som förr! Lyft vingarna och flyg högt öfver all ängslan och alla slitningar mellan plikt och längtan som du säger. Andra skola taga vårt arf här i besittning, vi äro skapade för andra dåd. Högt i höjden och bort!

Vännens ord voro som gammalt godt vin. Fransesco lyfte sin hand och sade fast:

— Ja bort!

Men där låg tyekan på djupet. Han hörde inte ihop med sin hembygd, men han visste icke, hvar han skulle söka sig den nya.

Det var som om minnen af något soligt och fritt legat djupt, djupt nere på botten af hans själ och talat om en hänförande saga om öknar och hvita tält, om tumlande hästar och blodiga strider, om moriska lysta myrtengårdar och bruna, beslöjade kvinnor.

Midt under glädjen, som strömmat öfver honom, då portarna till friheten slagits upp, midt under stormande jubel kom saknaden med ängslan och vemod. Det var, som om tårarna skulle bryta fram.

Men hur underbart det kändes därinne i hjärtat, visade han dock intet af det för vännen. Klart var hans ansikte, blicken fast, fastän ekot af hans ord gingo öfver hans läppar: — Ja, bort!

Det var vildåsnans afskedsskri, då blodet och vildmarken kallar, det låg en värld af svärmod och evig hemlöshet däri.

Två dygn hade gått.

Fransesco halflåg i gräset under en susande pinie och tittade på, medan flodens små speglande vågor sakta gled in mot land. Hjorden betade på slätten ett stycke därifrån.

Längre bort reste sig några mörka cyresser omkring en källa, och dit brukade

kvinnorna gå att hämta vatten. Byns hus lyste hvita i fjärran mot skogens grönvioletta bakgrund.

Solljusets mäktiga strålknippen kommo från blå, blå himmelskupa. Det var en vän tafla: markerna och boskapen, herden och källan och de vattenbärande kvinnorna, men det jäste inom den lugna ramen.

Fransesco var brännpunkten.

Tankarna togo underliga vägar. Två dagar därefter...

Om två dagar?! — Borta! Ute! I främmande omgifningar, ensam, utstött — men ute. Hemma ville han ej vara, men det var svårt att stötas bort. Åndock — ut! Fadern skulle förbanna honom, kvinnorna skulle spotta på hans hviloläger, ingen skulle sakna honom...

Som han nu låg där, fick han se ett känt ansikte visa sig vid brunnskaret. Det var en ung flicka, men hon var ej af stammens folk. Hon var ljusare i hyn än de andra kvinnorna, håret var inte svart utan brunt, och ögonen hade ett uttryck, så mildt, att det frapperade bredvid de andra flickornas yra ögonkast. Hon var en dotter af bergen, och hon hade bott inom stammen blott ett år, sedan sista vårflödet sköljde bort hennes hem däruppe i bergstrakten. Fransesco hade alltid sett på henne, så att hon fått stammens unga kvinnor emot sig.

Säkert skulle hon nu få det svårt, när han for bort, tänkte Fransesco. Kanske skulle hon sakna honom... Kanske?! En enda skulle sakna honom, trots att han svek fäderneplikterna, trots att han drog ut som en ur stammen utstött och af höfdingen förbannad.

Han tog flöjten. Flickan hörde melodien, såg upp och vinkade med armen. Den var bar och solbränd, men den lyste hvit ändå. Fransesco låg och lockade henne till sig. Hon kom, barnsligt lekfull. Han drog henne ned bredvid sig.

— Vet du, hvar floden rinner? sade han och pekade utåt de glittrande vågorna.

— Ja, svarade hon snabbt, den går åt samma håll som bergen peka.

— Hvad menar du, flicka?

— Ut i det stora blå!

— Till hafvet? Bergen peka väl inte emot hafvet?

— Himmelen däruppe är också ett haf.

— Kan du segla på det, dumma jänta! Kan du komma nånstans, kan du få se något mer än det stora blå, tror du, att du får se andra länder, höra andra människor, om du försöker segla fram där. — Segla på himmelen?! Gjorde ni det i bergen, det var väl när vårforsarna tog er stuga?

— Hvarför hånar du mig? Molnen segla väl på himmelen, och de tala alltid om för mig så mycket från andra länder.

— Gör de?

— Vill du höra på, skall jag berätta.

— Nej, jag skall snart segla på det enda det stora blå, på det riktiga, på hafvet, du! Flickan reste sig, oerhördt förvånad och nästan skrek fram orden:

— Skall du?! Du höfdingens äldste, vakta din tunga för slika ord!

— Förråd mig, om du vill! Ingen skall håla mig kvar. Aldrig vänder jag mera till byn. Ser du, här ligger jag och tar afsked från byn, från boskapen, från min första ungdoms marker. Och det skall du veta, flicka, att det är ingenting, som smärtar en så djupt, som ett sådant afsked. Bara man kommer ut och bort från allt, så är det inte så, då har man så mycket annat att tänka på. men det är svårast att se sitt hem och veta, att — man — aldrig — skall — återse — det. (Forts.)

Signe Hebbes memoarer.

På grundvalen av konstnärinnans muntliga berättelser nedskrifna af HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts.)

6. De rika studieåren i Paris.

Konfirmationen.

UNDER SIGNE HEBBES FÖRSTA VINTER i Paris var det utom sångstudierna för Masset en annan mycket viktig sak, som måste redas upp: hennes konfirmation.

"Jag hade vid femton år med mycken möda och stort besvär stoppat i mig lill' katekesen", säger Signe Hebbe, "men på den ville ingen präst i Sverige låta mig gå fram — och att slå i mig hela stora katekesen — näe —" och så hade Signe Hebbe blifvit aderton år utan att vara konfirmerad.

I den protestantiske prästmannen A. Eschenauer "Pfarrer der Kirche de la Rédemption" i Paris fann nu Signe Hebbe den tolerans i fråga om stora katekesen, som hennes natur hade ett så oeftergiffligt behof af.

Hon mottog pastor Eschenauers undervisning under flera månader och konfirmerades på våren i hans kyrka, där nog mängen undrade öfver den långa, blonda flickan hufvudet högre än de små femtonåriga fransyskorna.

Pastor Eschenauer hade säkert haft många fogligare, religionens sanningar mera okritiskt anammande skriftebarn, än den svenska flickan, men liksom Signe Hebbe alljämt med värme minnes denne sin lärare, hans stilla ande och djupa fromhet, så visade han framdeles prof på minnesgodhet för sitt svenska skriftebarn.

Omkring tolf år efter den vårafton Signe Hebbe sagt sin konfirmationslärare farväl under de knoppande kastanjerna utanför kyrkan la Rédemption var hon, då redan med många af sina som sångerska vunna triumfer bakom sig, på besök i Paris. Det var 1867 — och under den stora expositionen. En morgon på hotellet blir ett visittkort inburet till henne, hon läser pastor Eschenauers namn. Han hade på expositionen sett hennes porträtt, (måladt af Amalia Lindegren, numera i kanslisekreterar Peyrons ägo) och på förfrågan på svenska legationen fått hennes adress.

Det blef en liten frukost i trädgården — våren stod åter blå öfver Paris och vid la Rédemption knoppades åter kastanjerna och Signe Hebbe hade ett kärt tillfälle att än en gång få tacka den man, som med sin djupa fromhet gifvit henne ett så godt minne och utan hvilkens tolerans beträffande stora

katekesen hennes prästbetyg helt visst än i dag skulle förete en betänklig lucka.

Elie.

Elie var Signe Hebbes lärare i plastik vid Conservatoiref. Excellent! Men träden — träden, 'le fil' som han talade om och hvars förståelse och anammande tycktes vara trollformeln som öppnade portarna till hans konstns helgedom — "jag var förtviflad

Edvins

Erån friherre Cederströms begrafning.

Kistan bäres från Ingarö kyrka, där jordfästningen förrättats af hofpredikanten J. Norrby, af åtta flygare till grafven.

— jag kunde ej komma på det klara med hvad han menade. Men så en natt där jag låg flög flugan på mig och jag upp." Det var en natt i herrskapet Bergerons Skandinaviska hotell, i ett litet krypin till rum, som Signe Hebbe, draperad i en grå filt, huttrande af köld på samma gång som hon darade af lycka, kände att hon trängt fram till förståelse af denna underbara "tråd". Följande dag förvånade hon lärare och kamrater. Då den förre efter en scen hon utfört profetiskt yttrade: "Nous ferons quelque chose de ça" brast hon i gråt.

Om Elies känslor för sin elev vittnar ett litet bref i Signe Hebbes portfölj, dateradt Paris 1878 omkring tjugu år efter det Signe Hebbe lämnat Conservatoiret.

Paris 1878.

Jag tackar Er, min kära Hebbé, för Er goda hågkomst. Ni är en af dem, så säll-

Friherrinnan Cederström tar ett sista farväl af den döde.

synta nu för tiden, som förstå att uppskatta de omsorger man ägnat dem. Jag vet, min goda Hebbé, att Ni ej är glömsk och väl förljånar det intresse man hyser för Er.

Jag hoppas att Edra framgångar allttjämt äro i tilltagande och att jag en gång skall få se min goda och vackra Hebbé mycket lycklig såväl som hennes mor åt hvilken hon ägnar hela sin ömhet. Jag sänder en god, varm faderlig kyss till min förträffliga vän och elev.

Au revoir! Er gamle tillgifne lärare

Elie.

"Père Levasseur".

Det stod glans omkring namnet Nicolas Levasseur på 40-50-talet. Han var då en af Stora Operans storheter, dess förnämste bassångare. Sedan 1843 var han lärare i scenisk framställningskonst vid Conservatoiret. Ett litet bref till Signe Hebbe från denne hennes lärare är henne särskildt kärt. Det är dateradt Paris 1865.

Ma chère Enfant.

Jag är mycket lycklig att få höra om alla Edra framgångar och alla Edra triumfer! Tro, då jag upprepar det för Er, att intet kan någonsin vara mig angenämare än att höra att Ni är nöjd och lycklig.

"Hvarför är jag icke ännu ung." Jag skulle genast resa och på närmare håll njuta af Edra framgångar, men nu är jag inordnad i de konstnärers kategori, som avslutat sin bana! Lyckliga de för hvilka den åtminstone icke varit utan någon glans! Minnet är dock något för artisterna. Lagg därtill en smula filosofi och allt är bra. — — —

Nu ber jag Gud, att han måtte hålla Er i sitt heliga och värdiga beskydd.

Jag omfamnar Er som ett barn som man älskar och ber Er, att aldrig glömma den del jag alltid skall taga i allt som kan intressera Er; och om Ni vill göra mig ett nöje skrif ibland till mig på lediga stunder.

Levasseur,

Professor vid Conservatoire impérial.

Teaterbesök.

Sång, plastik, deklamation, rollers instudering, ensemblesång, privata språklectio-

ner — fyllda af sådant gingo dagarna och åren i Paris. Ofta interfolierades schemat af teaterbesök. Signe Hebbe räknade äfven dessa till studierna. Om intensiteten af den njutning hon erfor vid bekantskapen t. ex. med Adelaide Ristori, den världsberömda italienska tragediennen, vittnar bäst ett bref till modern skrivet efter en föreställning af Legouvés Medea, med Ristori i hufvudrollen. Brevets förra del berättar om bevisandet af en annan något mindre remarkabel föreställning på Ambigu "Le paradis perdu". Men då äfven denna del är rätt typisk för dess författarinna och utan tvifvel bidrager till bilden af den adertonåriga Signe Hebbe så torde brevets införande in extenso försvara sig. Det är dateradt Paris den 20 februari 1856.

Tack, lilla Mamma, för ditt senaste, kärkomna bref! Nu skall du veta, att jag varit på Ambigu där jag såg "le Paradis perdu", det var högst eget, må du tro. Decorationerna voro superba: gräsmattan gick ända fram till rampen, solskenet hängde på träden och frukterna; ormen ringlade sig upp i "Kunskapens träd" och slutligen syndafloden! Hela teatern ett stormande haf med några uppskjutande klippor uti, hvarpå människor försökte rädda sig men just som de trodde sig bergade sjönk klippan, med ett förfärligt brak i djupet så att slutligen bara hafvet låg där och människorna kröpo och kröpo, vräkande spillror till höger och vänster. Några sökte rädda sig på båtar, men dessa sjönko äfven, och liken flöto upp, och solen stod blodröd, liksom blottande förödelsen, öfver alltsammans, och när "hin onde" så ligger på en klippa triumferande öfver att hela det beundransvärda verket är förgånget och säger, att han aldrig beundrat Gud så mycket som nu, svävar Michael ned och visar med ett brinnande svärd på Arken i fonden, hvilken öppnar sig och man ser kvinnan trampande på ormens hufvud. Hon ter sig i samma ställning och draperier, som Murillos Madonna och liknar henne äfven något. Alltsammans förekommer naturligtvis högst fantastiskt, så här framställt på scenen, men intressant ändå. Af de spelande represente-

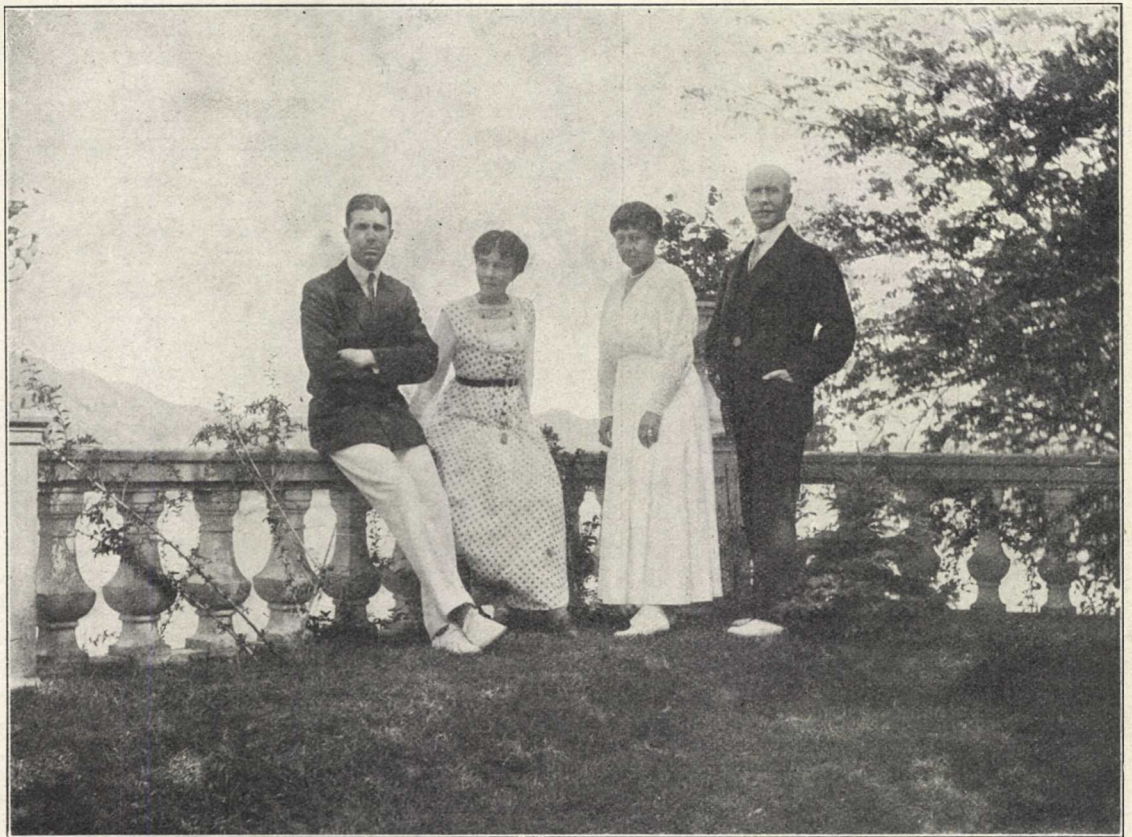

Öfverstelöjtnant Amundsson talar vid grafven. Pressfotobyråns foto.

Ur sommarens krönika.

rades Cain rätt bra, men Adam tog sig klenk ut såsom människosläktets fader, äfvenledes Eva, som, ehuru icke ful, dock var långt under den föreställning man i allmänhet gör sig om vår stammor, ehuru hennes attituder voro enkla och graciosa, tagna efter de bilder, man är van att se af henne. Hin var dock mest framstående och har han hufvudrollen i intrigstycket. Han spelade med mycken kraft, lif och passion, hade en superb organ, hans spel var måhända för litet studerad för en så utstuderad en, men i öfrigt var han bra. Hin var måhända mindre civiliserad den tiden? Hans utseende passade förträffligt, blek och med stora, lågande, oroliga ögon, hög, bred panna, kraftig haka och mun med mycket hvita tänder samt långt lockigt, korp svart hår och med en fin gestalt, lik dens, "som en gång smög så smärt i paradiset och lärde Eva räkna". Det var en vacker Safe, ehuru han såg rysligt elak ut.

Så har jag sett "La Reine de Chypre", där Roger är utomordentlig, men jag hade icke någon förmånlig plats den gången. Men så har jag sett något annat skönt. Ristori såsom "Medea". Hon är då det mest gigantiska snille! I denna roll öfvergår hon allt annat jag sett och hört. Hon var klädd i en eldröd klänning, som stötte litet i gult (Rouge d' Orange), en blå mantel och sitt sköna ljusbruna hår i lockar med en purpurbindel tagen om pannan under lockarna. Henne kan man aldrig nog berömma, hon är snarare öfver all föreställning, ja en erketusan — såsom Sergel uttryckte sig. Hennes profil, hufvudform, ansiktets uttryck, allt är beundransvärdt skönt. Man kan se huru hennes ögon liksom ljusna och mörkna, allt efter de passioner hon skall uttrycka. Hon kan själf liksom stelna af fasa, hon kan beskrifva svartsjukan så att åskådaren ryser på en gång af förtjusning och fasa och när hon uttrycker kärleken till sina små barn så smälter man i tårar. Hennes förtviflan är så öfverväldigande, så sönderslitande, att man gråter och skraftar på en gång, man blir som förvirrad till sina sinnen; och hur hon kan bedja sen! Och när de vilja taga barnen ifrån henne, — hur hon skyddande sveper in

Kronprinsparet på besök hos hofstallmästare och fru C. G. Platen i Marstrand. Bilden tagen på terrassen till herr och fru Platens villa Aruga. — Hedvig Bergström, Marstrand, foto.

dem i manteln och blickar på sina förföljare, som en lejoninna på jägaren på en gång rädd och ursinnig; och hennes hämnduttryck!

—O, jag kan icke beskrifva hur hon rasar och ryter: "Sangue! — — — Sangue!" hur hon famlar omkring och vet icke på hvad sätt hon skall kunna hämnas; hur hon sticker i luften dragande ut dolken och med förtjusning liksom betraktande blodet på den! — hennes ögon bli svarta och mungiporna dragas nedåt och munnen blir till ett grymt hänleende. I en scen, då hon störtar efter sin rival och vill strypa henne, sväller synbart en tjock åder upp på pannan, hon är inte mera människa, hon är tigrinna. Hon ser ut som hon i fall hon en gång finge tag i henne, skulle hugga tänder och naglar uti henne. Sista scenen sticker hon ned bägge sina barn, sedan hon förgäfvades med det ena på armen, det andra vid handen försökt att fly, och efter att medelst gift hafva dödat sin medtäflerska. — Hur hon kan orka bära dem och springa så, det är alldeles obegripligt. När så hennes älskare kommer in och frågar efter sina barn och folket skiljer sig åt, visande henne med dolken i hand blek och blodig, hemsk som en död — man ser hur håret är klubbat intill panna och kind och hennes ställning är underbart skön. Älskaren frågar hvem som dödat barnen och hon sliger ned från trappan ett steg och säger "Tu" med en röst och min så förfärliga att man ovillkorligen bäfvar till därvid, och i det samma faller ridån. Hennes organ är utomordentligt rikt och omväxlande, den kan sli-ga allt mer som ett brusande haf, den är öm, böjlig och rörande ljuf ibland och ibland kan den vara skärande och skarp och åter ibland djup, kraftfull, mäktig och betvingande, men i allt skön. I de mest rysliga scener, de mest fasaväckande, går hon aldrig utom skönhetslinien, alltid skön i gester, gång, uttryck, äfven då hon väcker fasa. Jag har aldrig gjort mig begrepp om, att man kunde spela tragedie på det viset, inte alls. De säga att så långt man minnes tillbaka har aldrig funnits någon med undantag af Rachel som spelat så som Adelaidé Ristori. Bara

att se huru hon bär ett litet barn, är märkvärdigt, hur tryggande och ömt! och hur hon kan smeka och kyssa dem sedan! Allt hos henne är utomordentligt. Det öfvergick allt hvad jag drömt om. Det ryste i ryggen på mig, jag visste inte hvad jag skulle taga mig till, huru jag skulle uttrycka min förtjusning. Men Jenny Lind är ändå mitt ideal jag tycker om Näktergalen mera än Ornen. Ristori är äfven som allra blidast såsom ville hon säga: väck icke Tigern. Det är något så heft, så oroligt, så glödande. Hon representerar den Italienska skolan, där "känslan stiger och faller på en scala af convulsion". Men stor är hon! — Masset hälsar och tackar för brevet — jag har nyss sett Orphé

General Hjalmarson på sin 50-årsdag i Medevi, där generalen blef föremål för en hjärtlig hyllning.

Bröllop i Engelska kyrkan i Stockholm mellan engelska ministerns privatsekreterare Mr. A. Rowan Aitken från London och fröken Ethel Reuterdahl. — Holmén foto.

af Gluck i Conservatoiret spelas å dess teater och af bara elever. Huset var fullt. Tänk, nästa vinter när jag får öfva mig bland dem! O, hvad jag behöfver arbeta, och arbeta skall jag, varen säkra därpå. Mera härom i nästa bref.

Gud vare med Er alla, skrifven snart till din Signelill.

Bref från Lars Johan Hierta.

Det är själfallet att vänkretsen kring gröna lampan i fru Hebbes lilla salong med varmaste intresse skulle följa den ur boet utflugna lilla vildfågeln och att de alla enades i varmaste förhoppningar om att den flykt hon anträdt, skulle leda upp till konstens och ärans höjder.

Den faderlige vännen Lars Johan Hierta gaf i flera bref till sin protegée uttryck åt dessa vänkretsens drömmar och förhoppningar. Så t. ex. skrifver han i maj 1856:

Kära lilla Signe! Haf hjärtligt tack för ditt välkomna lilla bref, som jag läst och åter läst för att riktigt uppfatta professor Massels yttrande om dina röstmedel; vidkommande allt öfrigt: din musikaliska och dramatiska begåfning, därom är jag på förhand öfvertygad och trygg i afseende på framtiden och den kalles du valt. Hans yttrande att "votre voix devient énorme" inger dock äfven i nämnda fallet de bästa förhoppningar; helst en man som han är alltför insiktsfull och samvetsgrann för att, utan öfverläggning och full öfvertygelse yttra sig i en så viktig sak, en lifsfråga. Han skulle heller icke föreslagit dig att uppträda på konserter, om han icke förlitat på, att du skulle göra heder åt din mästare och skulle han icke vilja äfventyra sitt anseende som lärare i Conservatoiret genom uppmaning till en förhastad eller förtidig debut. Jag är alltså lugn i det hänseendet.

Samma år i december skrifver "onkel Hierta":

Kära lilla Signe! Du kan aldrig tro hvad det var glädjande höra om din lyckligt öfverståndna inträdesexamen i Conservatoiret. En sådan dom af så många stora mästare måste vara en stor tillfredsställelse och uppmaning för dig. Vi hade visserligen redan på förhand i andanom och trona gladt oss åt ett dylikt resultat, men bekräftelsen på vårt hopp var ändå kärkommen. Det vackra sätt hvarpå du bemöttes och lofordades af professor Gade i Köpenhamn och det lyckliga horoskop, som sedan du sjungit, ställdes af honom för din framtid, gjorde oss äfven alla stor glädje. Du vet väl, huru viktigt det är, att du hinner det efterlängtrade målet, som skall betrygga din och de dinas framtid. Måtte du lyckas att blifva en verklig, en rättskaffens konstnär! hvilket är att hoppas, då du af naturen blifvit så väl utrustad icke blott på begåfningens vägnar utan ock desslikes är så lifvad för din sak, så ihärdig och arbetsam. Misströsta icke, mycket förmår en allvarlig, kraftig vilja — en ärlig och allvarlig sträfvan.

Senare i samma månad:

Kära Signelill! Tack för brefvet, för hvilket jag måste göra dig min compliment, då det var så ordentligt och väl skrivet, att jag just som litet skäms för att komma så här kloftrande. Thomander påstod en gång, — icke utan skäl — att mina bokstäfver likna fulla bönder på en auktion, än raglandes hvar för sig än lutande sina hufvuden tillsammans. Vare sig hurusom helst, jag hinner nu icke göra det bättre om mitt bref skall hinna åstad med posten, och så förlåter du

Adelaide Ristori som "Medea".

slarvet. Det var roligt att se det du kan få en vacker handstil hvarpå nuförtiden lägges långt mera vikt än förr — kanske litet mera än som egentligen vore nödvändigt; men för en artist som du, kan det vara bra helst du i framtiden ovillkorligen kommer i behof att sköta en korrespondens, svara på en mängd bref och förfrågningar då det är viktigt att hafva en vacker handstil, eftersom så många fästa sig därvid och döma därefter. Det gläder mig äfven höra, att dina lärare fortfarande äro nöjda med dig, din röst och dina framsteg. I själfva verket vet jag ej hvarför en så duktig flicka som du, som har både kött och blod, nerver och muskler icke äfven skall kunna få en duktig röst. Herre du Jemine! om du efter några år skulle kunna blifva lika god som en Cravelli, Trebelli, Alboni, Tivoli, Frescati, Albani eller hvad de nu heter. Du förstår att jag nu talar som en viss person yttrade en gång, och som ville vara konstännare och nämnde ställen i stället för personer.

I Januari 1859.

— — — Så skall du hafva tack för ditt lilla trefliga bref äfvensom för det du tyckt om det, som jag senast skref till dig, ehuru jag själf tyckte det var tämligen ointressant. Glädjande att höra det du har ett engage-

Privatporträtt af Ristori från hennes äldre dagar.

ment i kikarn och finner jag, under sådana omständigheter vara skäl uti att du icke afbryter dina underhandlingar genom en afresa från Paris. Det står föröfrigt fast hvad jag från början sagt, att framgången för en konstnär icke endast beror på talangen utan ock på den reputation som denne kan erhålla. Öfverallt, äfven här ser man, att den stora massan af publiken icke vet, huru högt den skall uppskatta en framträdande talang, förrän vederbörande (panurge!) gifvit någon ledning, impuls för dess bedömande. Här se vi till och med medelmåttor, äfven knappt sådana, uppbäras af publiken därför att de lyckats få smickrande omdömen af pressen; på längden bär sig naturligtvis blott den verkliga förtjänsten, särdeles inför en sådan publik som den pariska; dock äfven där minnes jag mig t. ex. hafva hört Anna Thillon utföra regementets dotter temligen klenk åtminstone i jämförelse med

Jenny Lind, under det att hon likväl mycket applåderades och puffades i tidningarne. —

Men nu skall jag likväl tala litet om huru det förhåller sig härhemma. Den välsignade riksdagen, som räckte öfver året varl på slutet förfärligt brådsäkande och jäktande så att man fick sitta i ett uppfyllt rum i hetta, qvalm och gasljus till sent på nätterna, hvilket inverkade ofördelaktigt på hälsa och humör, så att vännerna påstå att jag ser "Möggluger" ut, ja, riktigt unken; men det skall väl, vill Gud, bli bättre fastän jag som du vet om ett par månader fyller mina 60. —

Adieu "Sötis", pensez quelque fois et ecrivez de temps en temps à votre ami et oncle bien affectionné.

L. J. H.

I april 1861:

Käraste Signelill!

Dina bref äro alltid efterlängtrade och kärkomna, men det sista var synnerligen angenämt, genom de underrättelser som det innehöll om ditt uppträdande i Salle Beethoven samt om de fördelaktiga yttranden, som sakkunniga personer gifvit om utvecklingen af din talang, äfven som de båda fördelaktiga anmälandena om nämnde concert, och hvilka stått att läsa i posttidningen hvarifrån Aftonbladet aftryckte dem. Jag kan icke underlåta att uttrycka min tillfredsställelse öfver din arbetsflit, samt öfver att du i alltfall städe hållit kurachet och lynnet uppe; det vittnar om en själsspänstighet som icke är allom gifven och hvilken utan tvifvel har sin rot och sin näring i en allvarlig kärlek till konsten och "känslan af plikt" såsom du yttrade. Men likväl förstår icke alltid detta, utan att man af naturen äger en kraft i viljan som ingen helt och hållet förmår gifva sig själf, utan som kommer ofvanifrån. Med dessa egenskaper och hjärtats godhet, som vid närmare bekantskap lätt uppfäcks, samt den talang du äger tviflar jag icke, att det skall gå lika raskt framåt, när du en gång kommer i passande verksamhet som det dröjt innan du fått tillfälle att utveckla denna i passande riktning och inför en bildad publik, sådan som den fransyska, och huru lifligt jag önskar dig lycka härtill, det behöfver jag ej säga. —

Låt oss, som sagt, i alltfall komma öfverens om att icke låta motigheter och intriger inverka på vårt lynne och hopp, tvärtom, vi skola erinra oss, att afunden följer alltid förtjänsten i hälarerna som Shacalen i Lejonets spår och att det icke är den sämsta frukten, som getingarna gnaga. Ju ifrigare intrigererna bedrifvas, dessto säkrare kan man

Porträtt till

PROFESSOR EMERITUS WALDEMAR RUDIN fyllde den 20 juli 85 år. Aderton år ha gått sedan han drog sig tillbaka från sin verksamhet vid universitetet, men redan före denna tid hade han hunnit med en lång och arbetsfylld bana. Sedan han förvärfvat doktorsgrad ägnade han sig med mycken iver åt Evangeliska fosterlandsstiftelsens verk, särskildt dess missionsarbete, hvars hufvudsaklige ledare han var, till dess att detta värf inom den ram, som då gafs däråt, visade sig icke motsvara hans förväntningar. Som vikarierande komminister i Clara församling förstod han att genom sin vältalighet samla fåta åhörare och skänka något nytt åt hufvudstadens andliga lif. Under tiden fullföljde han sina studier, blef docent i exegetik, teologie doktor och professor vid Uppsala universitet.

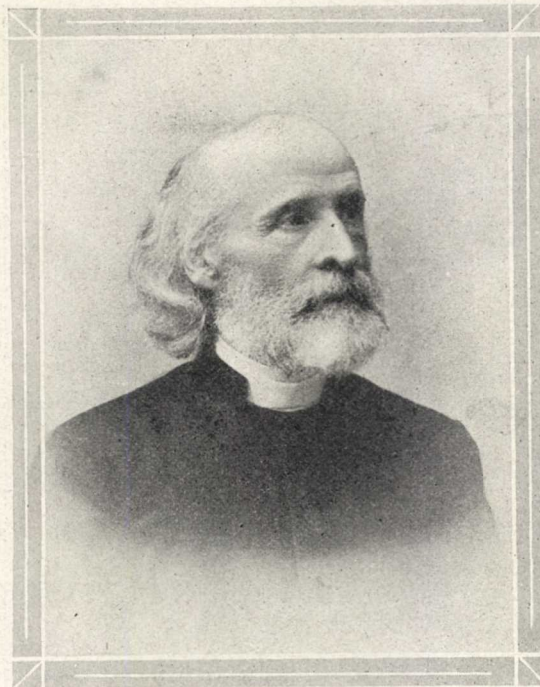
Äfven efter afgangen från universitetet har den äldre vetenskapsmannen fortsatt sitt arbete i den teologiska forskningens tjänst och särskildt som medlem af bibelkommissionen nitiskt ägnat sin möda åt detta arbete.

Hans vältalighet är gripande, emedan den särtecknas af en stor enkelhet i förening med den djupa begåfningen och vittnar om att det andliga lif ur hvilken den stammar alltid står i kontakt med det omgivande levande lifvet.

*

Clara Wahlström.

Waldemar Rudin.

Den 22 juli fyller fröken Clara Wahlström 60 år. Efter att i utlandet ha idkat språkstudier var fröken Wahlström bortåt ett tiotal år lärarinna vid Brummerska skolan i Sockholm. Under dessa år var hon äfven verksam föreläsare i Folkbildningsförbundet. Sedan 1902 är hon ledamot af Katarina församlings fattigvårdsstyrelse och sedan 1903 sekreterare i föreningen Vaksamhet. Denna förening, åt hvilken fröken Wahlström både som sekreterare och byråföreståndare ägnar ett osparadt nit och intresse, drifver ett kraftigt upplysningsarbete, bland annat genom undersökning af i utlandet åt unga svenskor erbjudna platser, samt genom i olika delar af landet hållna föredrag om den kvinnliga emigrationen. I Vaksamhets hem beredes bostad

Lilly Laurent.

dagskrönikan. :-

åt kvinnliga resande, såväl in- som utländska, och det är ett högst betydelsefullt arbete för att förekomma sociala skeppsbrott, som föreningen utför. Under krigsåren har byrån äfven i stor omfattning förmedlat bref mellan krigsfångar och deras anförvanter.

Fröken Wahlström har utgifvit flera uppsatser i etiskt-sociala frågor.

*

Fru Lilly Laurent född Bergstrand fyller den 28 juli 60 år. Fru Laurent, som vid unga år tog studentexamen och var assistent vid Agrikuturkemiska undersökningsanstalten i Stockholm, var därefter under ett par år lärarinna vid Djursholms samskola. Tidigt vaken för samhällsliga frågor och för upplysnings spridande var hon en verksam medlem i föreningen Studenter och arbetare, som hade till stiftare hennes man, läkaren d:r Edvard Laurent, och under ett tiotal år var hon ordförande i denna förenings litteraturnämnd. Sedan 1913 är hon ledamot af en af pensionsnämnderna i Stockholm. Liksom Lilly Laurents varma och deltagande hjärta gör henne särskildt danad att sätta sig in i de hjälpbehövandes bekymmer, gör hennes glada och lefnadsfriska sinnelag henne älskad och värderad af många vänner.

vara om det förföljda föremålets öfverlägsenhet och intrigörernas medelmåttighet och andefattigdom. Jag säger därför icke att dessa i all sin litenhet äro maktlösa. Les plus petits sont quelque fois les plus méchants, till ex. skorpioner, bålgetingar m. fl. smådjur, till och med en liten fluga med likgilt på gadden kan vålla ens död. Dessutom hafva vi den sorgliga erfarenheten att, besynnerligt nog, den stora massan oftast går öfver på krypens sida; det vållas åter däraf att hopens ledare oftast stå au niveau med lillepyfterne och sympatisera med dem snarare än med de högre, rikt begåfvade naturerna. Där existerar nemligen alltid en sammansvärjning bland medelmåttorna mot det stora; få äro i allmänhet det godas anhängare i striden mot det ondas segertåg i världen. Men nu börjar jag docera tycker du väl, så att det är bäst sluta, annars säger du att Onkel är tråkig. Emellertid blif icke modfärdig utan framåt marsch som den ständaktige finnsoldat hvilken härmed helsas af alla hemmavarande genom nämnde

din tillgifne Onkel och vän
L. J. H.

(Forts.)

Ellen Key och "Helena Pegel".

ATT SKRIFVA PROBLEMDIKTNING LIGGER inte för vår tid och nästan ännu mindre att debatera sådan. Ellen Key har emellertid i Idun n:r 27 tagit ämnet i Carl-August Bolanders senaste roman "Helena Pegel" till föremål för en artikel, hvilken antagligen väckt en del stilla gensaga och som också synes vara ett alltför kategoriskt dömmande om kvinnors tankar och meningar för att kunna få förbli oemotsagd.

Författaren har i den ofvannämnda boken skildrat Helena Pegel, som nått vetenskaplig ryktbarhet, är professor och har mottagit Nobelpriset. Hon blir förälskad och tar lifvet af sig på grund af olycklig kärlek. Att en själs ensamhetskänsla icke blir botad i ett laboratorium, att längtan efter en annan själ icke stillas genom kamratskap, att en andlig eller samhällelig uppgift icke ersätter lyckan genom kärleken — om dessa "glömda sanningar", säger Ellen Key, är det författaren vittnar. Kvinnorna borde ha tackat honom för denna förståelse, menar hon vidare, men de ha tegat, och hon tyder detta tigande så, att de ogilla tesen, att de anse typen osann, och att tvärtom en Helena Pegel nöjer sig med sin vetenskap och dess ära, icke saknar något och icke låter sitt lif för en obesvarad kärleks skull.

Torde dock icke Ellen Key ha misstagit sig härvidlag? Borde inte långt sannolikare tytsnaden tydas så, att det författaren framfört alldes inte är "glömda sanningar", utan sådana som för kvinnorna äro så levande och enkla, att de inte behöfva bevisas?

Ellen Key säger dock äfven att kvinnorna icke blott tego: "Inom vissa ledande kvinnokretsar lär "Helena Pegel" ha blifvit ansedd som en underlig atavism, ett djupt återfall i det "enbart kvinnliga", detta stadium som nutidens, till full

mänklighet utvecklade kvinnor längesedan lämnat bakom sig."

Här ville man fråga: I hvilka kvinnokretsar kan detta uttalande ha fällt?

Den som skrifer dessa rader är böjd att tro, och säkert många med henne, att detta påstående innebär en missuppfattning af hvad kvinnorna i våra dagar mena och tänka och därför blir rent psykologiskt missvisande om det sprides. Skulle också någon gång, någon enstaka gång, en kvinna ha tänkt så högt om vetenskapens all-läkarekraft, att hon trott att den kunde i någon mån fylla och trösta, om ensamhetens loff skulle bli hennes, så är säkert denna surrogattjänst det högsta hon trott den om. Och rätt klart inse alla kvinnor, att vetenskapen eller hvilken som helst arbetets gärning lika litet kräver hela deras väsen som den kräver männens och lika litet därför kan fylla all deras längtan som den kan fylla männens. Kvinnorna veta fullt ut, — och tänkande och utvecklade kvinnor, och man får väl tro att de ledande höra till dem — veta allra bäst, att lycklig blir ingen mänsklig varelse utan hjärtats lycka. De äro så oförnöjda att de liksom Gustaf Kanning i Hjalmar Söderbergs "Gertrud", som fick ministerposten men bittert sörjde när hans hustru gick ifrån honom, emedan han ville ha både taburetten och kärleken — de äro så oförnöjda, äfven om de äro professorer, att de önska inte mindre än både professorsstolen och kärleken.

Ellen Key har så svårt att tro att i allmänhet Eros skattas nog högt. Om kvinnorna tegat inför Carl-August Bolanders bok, kan det ej lättförklarligast komma af, att de inte ansett att författaren funnit någon förnekad sanning, att de i det hela inte hysa någon förnekelse inför den store gudens makt?

HILDA SACHS.

Manuskript och bref
af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

FRÅGOR

N:r 221. Nästan ända sedan jag föddes, och det är nu 35 år sedan, har jag känt en liflig, men alltid otillfredsställd längtan efter att genom brevväxling komma i kontakt med en tänkande medmänniska, och jag har också tämligen klart för mig, att denna medmänniska borde vara en man, helst en mogen sådan, som genom självständigt tänkande skapat sig en egen, fast livsåskådning. Jag vet nog, att det finns ett ännu rikare utbyte mellan man och kvinna än tankeutbyte, men som jag ifråga om detta alltid hört till lifvets proletärer, så sträcker jag inte heller nu handen efter stjärnan på fästet. Men som en liten ersättning för hvad jag häruti måst försaka, skulle jag vilja få till stånd det nyss nämnda, och jag hade hoppats,

att ur ett sådant tankeutbyte skulle kunna spira en trofast vänskap, som kunde sprida ett vänligt skimmer öfver min ganska ensamma lefnadsväg. Men hur nå detta syfte? Det bjuder mig emot att annonsera, det är som att bjuda ut sin ensamma, fattiga själ på offentlig auktion, och de annonser, som stå, äro vanligen giftermålsannonser, och att brevväxla med en främling i äktenskapligt syfte tilltalar mig ännu mindre. Hvad återstår då? »Den ingenting vägar, han ingenting vinner», heter det, men jag vill vinna utan att väga.

Bera Ula.
N:r 222. Skulle någon af Iduns läsarinor vilja hjälpa mig med val af färger till mörk björksängkammar, vore ingen tacksammare än en liten villrådlig.

N:r 223. Vet någon af Iduns ärade läsarinor något botemedel mot öronklåda hos kattor? Bor långt från

veterinär och kan därför ej få rådfråga en sådan. Förvärras det onda genom tvättning med ljumt vatten? Bekymrad Djurvän.

N:r 224. Jag är 56 år gammal, gifte samt ägare af cirka 50,000 kronor, den affär som jag förut innehaft har staten frantagit mig genom införande af monopol, så gammal som jag nu är och i dessa svåra tider är det nästan omöjligt att börja med något nytt, jobba i lifsförnödenheter vill jag ej, då jag anser det ej är hederligt att skoja upp priserna, jag har funderat på att köpa ett mindre ställe på landet. Gif mig ett råd hur jag skall göra ber S. A.

N:r 225. Snälla Iduns läsarinor, gif mig ett godt råd! Hvad skall jag göra för att bli af med min blyghet för människor? Så fort jag träffar tillsammans med andra, antingen jag blir bortbjuden eller andra

kommer till mitt hem, blir jag fullkomligt stum. Jag har ingenting att säga dem, samtalet mellan oss, om det blir något, blir tungt och tråkigt, stannar af. Jag känner mig själf förfärligt dum och enfaldig. Det allra värsta är, att jag har en kamrat, som jag håller mycket af, men när hon träffar på andra trefliga, glada kamrater så söker hon naturligtvis hellre dem. Följden är, att jag är ännu mer inbunden och, som jag har anlag för svärmod eller tungsinthet, blir det ännu värre. Hjälpa mig, beder Fumle Drumle.

N:r 226. Jag är en 19-årig lefnadsfrisk flicka med stor lust och fallenhet för tidningsmannabanan. Kan jag nå dit, då jag endast innehar folkhögskolekurskaper? Eller fordras nödvändigt student- eller realexamen därtill? Äger någon kännedom i tyska och engelska språken, är skicklig stenograf och maskinskrifverska

(men afskyr räkning), är ganska hemmastadd i såväl gammal som ny svensk litteratur, och har dessutom, enligt omdömesgilla personers uttalande, en »flyttandes» och »ledig» penna, samt en skarp iakttagelseförmåga. På hvad vis och hvar, skall jag finna en lämplig plats, där jag kan få arbeta med min kära penna, en plats om än fjäll en början aldrig så enkel, blott den ägde möjligheter för framåtskridande och så pass lön att jag kunde »klara» mig själf?

En som vill arbeta.
N:r 227. Vore tacksam om någon af Iduns läsare kunde upplysa mig om huruvida jag skulle kunna erhålla någon plats på kontor i Tyskland och hvad jag i så fall kunde påräkna i lön. Bede äfven om uppgift angående pris på helinackordering där. Har genomgått kontoristkursen och kurs i handelsarimetik hos Hermod's korrespondensinstitut. Är stenograf och maskinskrifvare. Har mångårig kontorsvana. Önskar plats i Tyskland för att få lära språket. Tacksam för svar. Kontorist.

N:r 228. Skulle »Ebon» eller någon annan vis rådgifvare i »Idun» vilja ha godheten att tala om för mig det svenska namnet på växten »plectranthus fructuosus». Jag har förgäfvets forskat i skrifterna efter denna nyttiga och aromatiska växt. Eugenically.

N:r 229. Har med goda rekommendationer genomgått en praktisk-teoretisk kurs i Barnavård och innehar sedan några år plats i familj, men längtar efter något verksamhetsfält där jag så att säga kunde gifva mera af mig själf. I det längsta har jag hoppats kunna öfvervinna ekonomiska svårigheter och få komma in som elev till ett sjukhus, men ser nu ingen utväg därtill. Finns möjligen något barnhem, som kunde ha nytta af mig eller kan någon råda mig till något annat?

En som vill hjälpa de hjälplösa.
N:r 230. Jag är sjukgymnast sedan flera år, men anser mig i längden ej stå ut med detta synnerligen ansträngande yrke. Önskar nu återgå till kontorsbranchen. Har tidigare (10 år sedan) innehaft kassörskeplatser å kontor med allra bästa betyg. Är dessutom kunnig i bokföring och maskinskrifvare. Har mångårig maskinskrifning. Har nu sökt svara på annonser och själf annonserat, men utan resultat. Antagligen är det min ålder (37 år) eller afbrottet som står hindrande i vägen. — Har genomgått repetitionskurs med vitserd att afbrott ej inverkat på min duglighet. Äger brinnande håg för kontors- och affärlifvet. Är initiativrik och energisk, men tydligen ej när det gäller mitt eget bästa. — Råd därför Hopplös 37 år.

N:r 231. Till »Ebon» eller någon annan af Iduns varmhjärtade läsarinor en fråga:

Jag är en 35 års kvinna, ogift, som haft olyckan att få tvenne barn, den ena en liten flicka dog vid fem års ålder. Då tyckte jag solen gick bort ur mitt lif, ty hon var mitt allt. Jag har nu en gosse fem år gammal, af hans far har jag underhåll till honom. Den »lille» är på ett barnhem där han får vara tills han fyller sju år. För dessa två barn är jag som utstött af alla människor, platser och dylikt jag söker finnes ej för mig att få.

Står ensam i lifvet. Mina föräldrar äro döda. Jag vill och behöfver ju så väl en plats för att få mina nerver i jämnvikt och jag är rädd för gossens framtid. Hans far är till åren kommen, nervsjuk och bunden vid en kvinna, som gör allt för att göra lifvet surt för honom.

För att komma till saken. Råd mig. Hjälpa mig någon god barnhärtig människa till en plats. Vill gärna lämna Göteborg om sig göra låter. Någon plats som ej tager för mycket på krafterna. Är kunnig i sjukvård, i hushåll och dylikt.

Svar emotets tacksamt under signatur Modlös.

Eftersträfvansvärdt för alla som vilja vårda sina tänder rationellt

STOMATOL

Gymnastikdirektörsexamen
 afläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
 Ny kurs börjar i sept.
 Prosp. Major J. G. Thulin, LUND.

GÖTEBORGS GYMNASITISKA INSTITUT
 Grundat 1911.
Förmåligaste utbildningskurs för manlig och kvinnlig ungdom i Massage och Sjukgymnastik, Zanderymnastik, Elektrotterapi, Värmebehandling
 m. m.
 Begränsat antal deltagare, gedigen utbildning — främsta lärarekrafter — stora, hygieniska lokaler. (Efter utvidgningen 1917 medverka 12 lärare, varav flertalet läkare-specialister.)
 Elevklinik. Frekvens c:a 500 patienter årligen.
 Begär illustrerat prospekt!

Stockholms Nya Gymnastiska Institut
 börjar ettårig kurs den 16 sept. Fullständigaste utbildning.
 Begär prospekt!
 Adr. Stockholm 1.

Vid Professor Unmans Institut
 börjar den 14 Sept. ny (ettårig) kurs i **Massage och sjukgymnastik.**
 Begär prospekt.
 Brunkebergsgatan 9, Stockholm.

Blondt hår
 bibehålles och blekes med Eau de Tintoret. Pris kr. 13:50 + porto. Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, 21 Drottninggatan, Stockholm.

Mot grått hår och mjäll.
 Härmed meddelas att det utmärkta och så mycket efterfrågade härvatnet mot grått hår som förhindrar hårfall och fullständigt borttager mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelin Parfymmagasin, Malmörsgatan 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken, Rikst. Norrviken 14. Pris 6:— kr. fraktfritt.

Underlivslidande
 och dylikt undgå bäst genom bruk af lifmodersspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lifmoderspeglar 3, 5 och 10 kr. Prislista mot 10 öre porto.
CARL G. SCHRÖDER,
 Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Generande hårväxt
 i ansiktet och på kroppen afläggas fort och smärtfritt med roten genom bruket af **SERRAIL**. De hårbildande papillerna dö och håret försvinner därigenom för alltid. Oskadligt äfven för den ömtåligaste hud. Bättre än Elektrolys, som ofta skadar nerverna. Pris med bruksanvisn. Kr. 3:—.
Parfumeri Ravissant,
 Drottninggat. 26, Malmö 6.

Benzoesytrat natron
 för hemkonservering säljes från lager.
Victor Mildén,
 Stockholm 2. Tel.-adress: Moudon.
 Riks 10490, 9762. St. T. 22752.

FREJAMI - PASTILLERNA
 skänka lindring och baf vid hals och bröstskramor

Fräknar
 borttagas på cirka 2 dygn med specialitét »Orientaliska Pärlan», 4,50 med bruksanv., diskret och franko. Depôt Parf., Vesterlångg. 39, Stockholm.

29 läsåret.
Höstern. börj. 21 Aug.

Stockholms Högre Handels- o. Bankläroverk, Björstedtska Handelsinstitutet,
 Mästarsamuelsgatan 19 B, Stockholm. R. 81 15. A. 120 58.
 Intr. fr. lärov. o. folksk. t. 2, 1-, 1/2-, 1/4-års- o. mindre kurser.
 I Studentex. o. bet. fr. R. 2 bet. t. h. avd. Enda lärov. m. banklinje. Anmäl. dagl. Begär prospekt (redog.)! Platsförmedl. Styrelsen.

Strängnäs Husmoderskola.
 Ny kurs börjar den 26 augusti. Undervisning i matlagning, bakning, konservering, sömnad m. m. Prospekt genom Fru M. Braune Strängnäs.
För Kindergarten och småskola
 utbildas lärarinnor i Uppsala Ensk. Läroverks seminarieklass. Kursens genomgång ger företräde vid ansökan till lärarinnekurser i huslig ekonomi vid Fackskolan i Uppsala. Prospekt genom vaktmästaren.
 Josef Liljeblad, rektor. Carola Eneroth, föreståndarinnna.

Palmgrenska Samskolan.
 Kommandörsgatan 34, Stockholm.
 Förberedande klasser, realskola och gymnasium. Rätt att anställa realskol- och studentexamen. Avlagd realskolexamen berättigar till inträde utan prövning i klass 10, motsvarande allm. läroverkens andra ring. Årsredogörelse på begäran.

Nobynäs Hushållsskola
 Kurser från den 15 augusti till den 15 december 1918 och från den 15 januari till den 15 maj 1919.
 Bildade flickor mottagas å **Nobynäs Herrgård**, bel. i härlig trakt på småländska höglandet och ca 7 minuters gångväg från Stjärnebergs hållplats, linjen Stockholm-Malmö. Grundlig undervisning i **hushåll** och i **slöjd** meddelas af **skickliga, ex. lärarinnor. Godt hem. Elektr. ljus. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan, fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinnaryd.**

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.
 Undervisning meddelas af från fackskolan utexam. skolkökslärarinnorna i enklare och finare matlagning, bakning, syltning o. konservering, konfektkokning, dukning och servering, uppköp af matvaror, enkel hushållsbokföring o. födoämneslära samt rengöring, tvätt och strykning, vården af linne o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i **kläd- och linnesömnad** för hand och på maskin, **tillklipning, lagning, märkning etc. samt moderna handarbeten äfvensom Samaritkurs.** — — — Som skolan afser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan äfven samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trefnad, som endast ett hem kan gifva, **bo alla elever inom skolan** och endast ett begränsadt antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk. Valfrid Petersson m. fru. Höstterminen börjar den 16 september 1918. Förfrågningar besvaras omgående af skolans föreståndarinnna **Fru Emma Kjellström, Storgatan 38, Stockholm.**
 ALLM. TEL. 242 08.

Utmärkta organ
 för
annonsering i landsorten
 äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.	Luleå: Norrbottens-Kuriren.
Avesta: Avesta-Posten.	Malmö: Skånska Aftonbladet.
Borlänge: Borlänge Tidning.	Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
Borås: Borås Tidning.	Mora: Mora Tidning.
Eksjö: Eksjö-Tidninge.1.	Norrköping: Östergötlands Dagblad.
Engelholm: Engelholms Tidning.	Nyköping: Södermanlands Nyheter.
Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.	Nässjö: Nässjö-Tidningen.
Falun: Falu-Kuriren.	Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.
Gefle: Gefle-Posten.	Sköfde: Skaraborgs Läns Annonssblad.
Halmstad: Hallandsposten.	Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.	Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.	Uddevalla: Bohuslänningen.
Härnösand: Härnösands-Posten.	Umeå: Västerbottens-Kuriren.
Höganäs: Höganäs Tidning.	Uppsala: Tidningen Upsala.
Jönköping: Smålands Allehanda.	Visby: Gotlänningen.
Kalmar: Barometern.	Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.	Växiö: Smålands-Posten.
Karlstad: Karlstads-Tidningen.	Ystad: Södra Skåne.
Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.	Örebro: Örebro Dagblad.
Kristinehamn: Ansgarii-Posten.	Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
Landskrona: Landskrona-Posten.	Östersund: Jämtlands-Posten.
Linköping: Östgöten.	Östhammar: Östhammars Tidning.

Under
Juni, Juli och Augusti
 hålles
Iduns Expedition
 öppen
 Lördagar kl 9-3. Öfriga hvardagar 9-4.

BENNO BECKEMANS FOTOGRAFISKA MAGASIN
 15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
 FRANKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

Elfkullens Husmodersskola,
 Jemshögsby, börjar sin 15:de kurs 20:de september. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konditorivaror och slöjd såsom väfnader, linne- och knutsöm, knyppning m. m. Prospekt mot dubbelt porto.
 Adr. till 1 sept. Smedby. Selma Gustafsson, Föreståndarinnna.

Corps de logis
 med vackraste läge, f. d. herrgård, nyrenoverad och ombyggd i villastil, väl vinterbonad, två våningar om 9 rum, alla med kakelugnar, tambur, kök, skafferier, stor hall, 3:ne verandor, badrum, v. c., en mängd garderobor och andra större utrymmen. Elektr. ljus färdigt att inredas. Rikst. Ekonomihus, höns- och växthus, kylare. Gammal välkött trädgård, potatisland m. m. Större fiskdamm, mindre vattenfall, broar, gar, bassäng med springvatten, öfver 2 tld areal, som kan utvidgas efter önskan i parkliknande område. Beläget i Västmanland nära station och fiskrik sjö, intill större samhälle likn. stad. Före krist. 3 3/4 tim. resa till Sthlm flera tåg dagligen. God tillgång på bränsle o. förnödenheter. Säljes nu med tillträde till hösten för 29,500 kr., då de dyrbara anlägg. medf. gratis. Svar till »Agaren direkt», Norberg p. r.

Institutet för Kvinnliga Läkareassistenter
 Nytorpgsgatan 23 A, Stockholm, gifver med början den 22 augusti 1918, dels läkareassistentkurs dels kurs för kvinnliga sjukgymnaster. Den förra kursen varar 4 månader med grundlig undervisning i anatomi och fysiologi, friskgymnastik och lekar, sjukgymnastik och massage, rörelselära, sjukdomslära, elektricitetsbehandling, laborationer och sjukvård. Afgift 400 kr. Den senare kursen är 1-årig och medför fullgod kompetens dels som sjukgymnast dels som läkareassistent. Afgift 700 kronor. Grundlig undervisning af kompetenta lärare. Elementarbildning ej absolut nödvändig. För elever från landsorten anskaffas god inackordering. Efter genomgången kurs fri platsanskaffning.
 Obs.! Sista annonsen före kursens början.
 Begär prospekt!

FLÄTOR förfärdigas af Eder afkammade hår, för endast 5 kr. pr st.
 Förstklassigt arbete garanteras.
A. Johansson, Bonäs, Mora.

SOCKER
 kan inbesparas helt och hållet eller delvis, om man använder Cibus garanterat lättlösliga Benzoe-Konserveringstabletter vid syltningen. Om icke Eder vanliga handlande säljer Cibus Benzoe anvisa vi beredvilligt närmaste affär, som tillhandahåller fabrikkatet. Köp genast en profask, innehållande 10 st. tabletter å 1 gram. A.-B. Cibus, 7 Stora Wattugatan. Stockholm.

Ingenieur-Akademie
 Wismar a. d. Ostsee
 f. Maskin- Elekt.- Ing.
 Byggnadsingenjör. o. Arkitektur. Specialkurser för järn- betongarbeten, Skeppbyggeri, Automobil- och Luftskeppsmotorer.

Husquarna Symaskiner
 BÄSTA SVENSKA FABRIKAT

Kvinnliga platssökande
 och
lediga platser
 såväl inom hemmen som öfverallt där kvinnlig arbetskraft kommer till användning kungöras fördelaktigt genom annons i **Idun, landets äldsta och största kvinnotidning**, som läses i alla bildade svenska hem från Ystad till Haparanda. Annonser mottagas af de flesta annonsbyråar i riket eller insändas direkt till
Iduns annonskontor, Stockholm